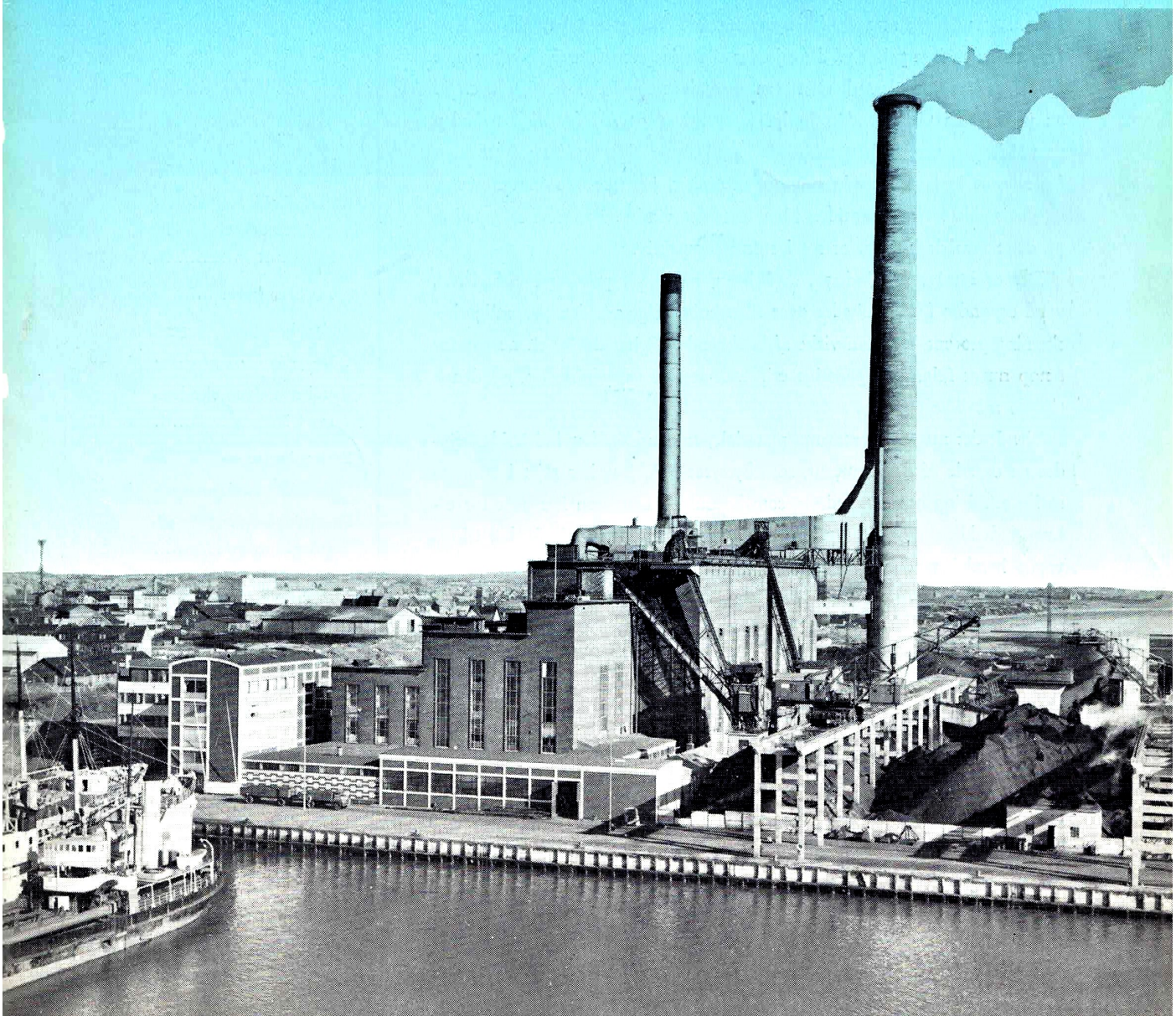
ESBJERG

BY- OG ERHVERVSØKONOMISKE OVERSIGTER

MAJ 1961

Når man som erhvervsmand skal udtrykke de tanker, der rører sig hos os alle i spørgsmålet om erhvervslivets udvikling i Esbjerg og omegn, sker det med en optimisme, der er helt forskellig fra forholdene for blot 10—20 år siden.

Dengang og i årene op til 1960 var det stærke ønske hos bystyret og hos erhvervsfolk, at man ved en kraftig udvikling og spredning af det esbjergensiske erhvervsliv kunne mindske følgerne af en dårlig eller endog katastrofal udvikling af fiskeriet, som Esbjerg så fuldstændig følte sig afhængig af.

Udviklingen på dette område er nu ikke længere ønsker. Der er realiteter at henvise til. Det bestående erhvervsliv har udviklet sig betydeligt, nye virksomheder er kommet til, nye virksomheder er ved at blive planlagt, og denne udvikling må hilses med tilfredshed i alle dele af befolkningen.

Bystyret har ved et betydeligt opkøb af jorder søgt at følge denne udvikling op, og i takt med byggemodningen af disse jorder bliver det muligt i fremtiden at tilbyde erhvervslivet etableringsmuligheder i større omfang. Det må nu håbes, at man fra bystyrets side kender sin besøgelsestid og fastsætter rimelige priser på disse jorder. En erhvervsvirksomhed køber ikke jord i spekulationsøjemed, men som et nødvendigt led i forberedelsen af en produktion eller handel. Jordpriserne bliver derved for virksomheden som sådan en produktionsomkostning på længere sigt, og det må stå klart for alle, at jo lavere produktionsomkostninger, jo større konkurrenceevne, og dette sidste vil i fremtiden blive særdeles vigtigt. Bystyrets salgspolitik på dette område bør derfor ses i større perspektiv.

Det er iøvrigt mit indtryk, at Esbjerg med sine priser på elektricitet, vand og andre fornødenheder øver tiltrækning, ligesom den personlige beskatningsprocent ikke kan virke afskrækkende. Vi har derfor chancerne for netop nu at følge den gunstige erhvervsmæssige udbygning op, og denne chance må ikke spildes.

Blandt det meget interessante materiale, som tidsskriftet indeholder, findes en omtale af den skulptur, som bystyret i Esbjerg har rejst i taknemmelig erindring om den indsats, som konsul D. Lauritzen har øvet for erhvervsudviklingen i Esbjerg. Jeg vil gerne her benytte lejligheden til på vegne handelsstanden i Esbjerg at takke bystyret for den smukke tanke, der ligger bag — en tanke, som handelsstanden fuldt ud deler.

direktør,
formand for Esbjerg Handelsstandsforening.

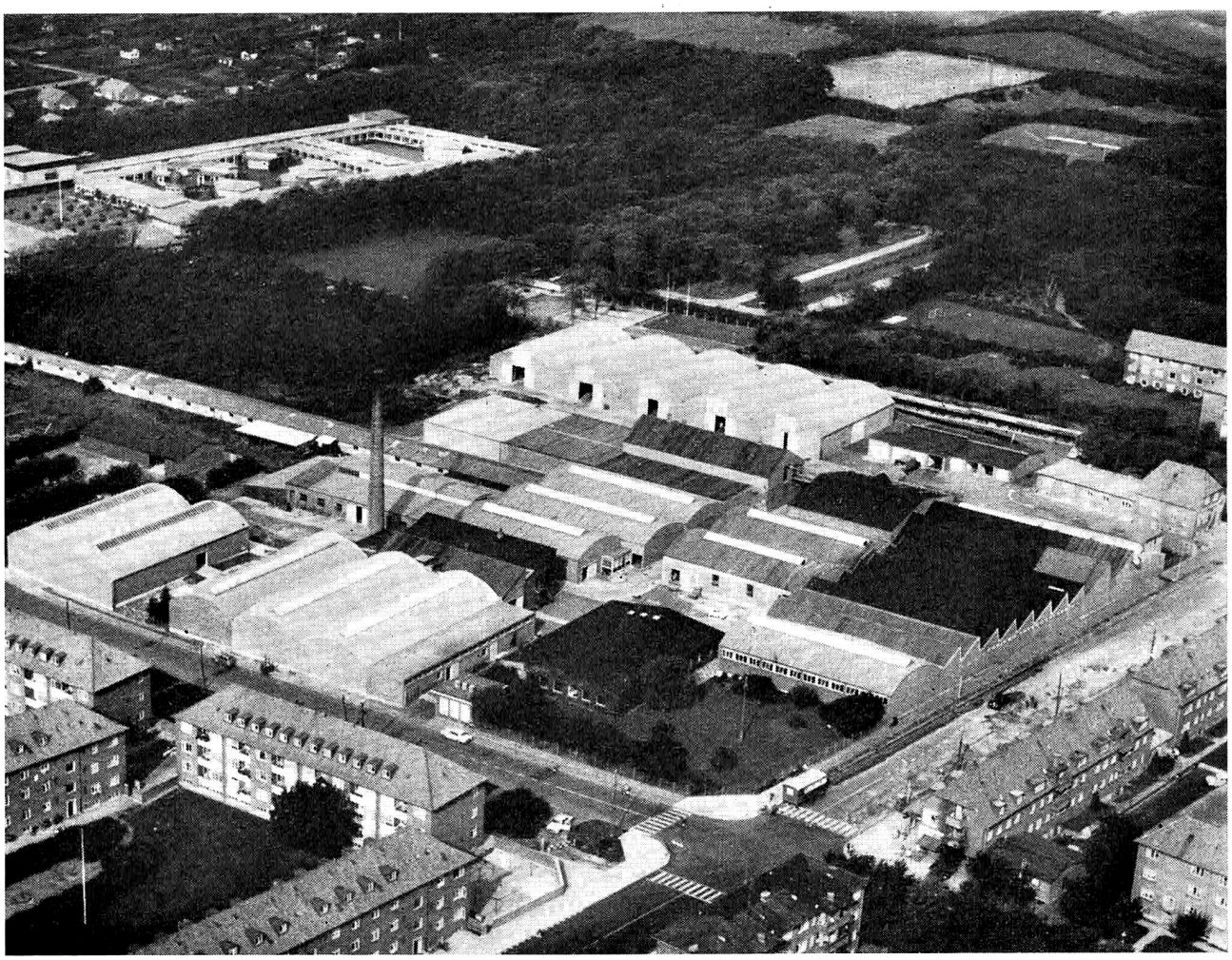
»ESBJERG«

er udgivet af Esbjerg byråd og Esbjerg erhvervsråd og redigeret af stadsdirektør Borchorst og erhvervsrådssekretær Ejgil Rasmussen.

Hæftet bringer by- og erhvervsøkonomiske artikler og oversigter fra Esbjerg by. Det udsendes gratis til interesserede ved henvendelse til ekspeditionen: Esbjerg erhvervskontor, Torvet, telefon 2579.

INDHOLD

Forord ..... side 2
Esbjerg industri udvider ... » 3
Ønskeforhold for Esbjergs uniformerede børnekorps ..... » 10
Spangsbjergskolen ..... » 12
Esbjerg-husmødre bygger eget hus ..... » 16
Værdien af faste ejendomme i Esbjerg ..... » 17
Esbjerg-borger — Esbjerg-bygger ..... » 19
Hvorledes kommunens udgifter dækkes ..... » 20
Befolkningen i Esbjerg .... » 21
Indkomstforholdene i Esbjerg i 1958 og 1959 .. » 25

Esbjergs industri udvider

I de sidste år har erhvervslivet været inde i en meget kraftig udvikling, der har givet sig udslag i en stadig stigende produktion og en usædvanlig høj og stabil beskæftigelse. Med korte mellemrum kommer der i radio, aviser og blade statistiske oplysninger om denne udvikling. Disse statistiske oplysninger giver fagmanden et godt billede af udviklingen, men dette billede er farveløst og derfor utilfredsstillende for andre. Vi vil derfor med denne »billedreportage« beskrive udviklingen på en anden måde, idet vi prøver at give tallene »kød på« ved at fortælle lidt om, hvorledes udviklingen har været for en række Esbjerg-virksomheder. Nogle af disse virksomheder er ældre, medens andre er helt unge. Nogle af dem har kun arbejdet under gode forhold, medens andre har måttet kæmpe hårdt i ugunstige tider, således som et par af de i det følgende omtalte virksomheder må arbejde energisk for at opretholde deres markeder efter dannelsen af »de 6« og »de 7«. Alle de i denne artikel omtalte virksomheder har i løbet af de sidste 2—3 år foretaget betydelige udvidelser eller påbegyndt produktion af nye varer. Andre Esbjerg-virksomheder har på tilsvarende måde gjort en god indsats, men vi kan af pladshensyn ikke omtale dem alle på en gang. Udviklingen indenfor byens erhvervsliv giver grundlag for at se med fortrøstning på fremtiden.

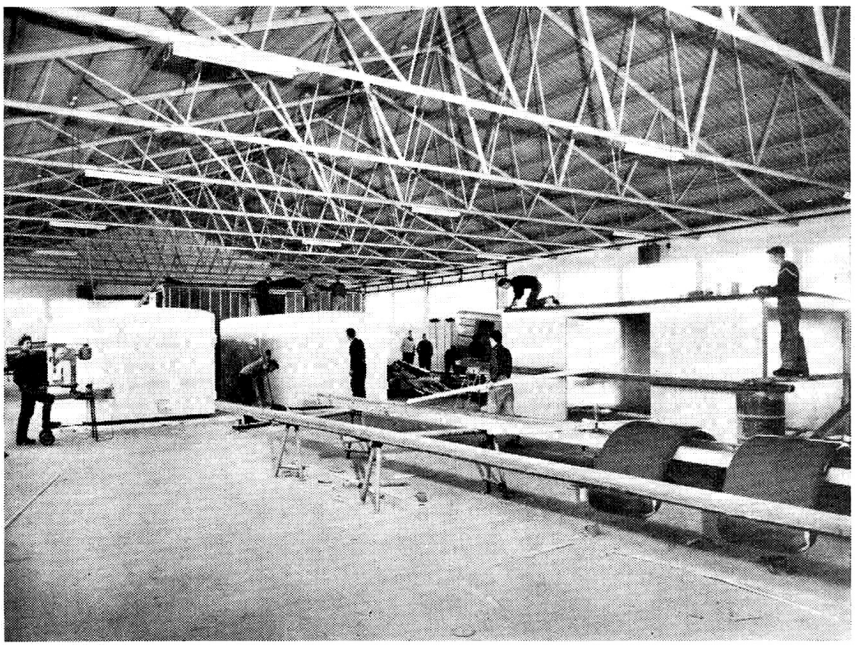
Tovværk til landbrug og fiskeri.

Billedet øverst på denne side viser Esbjerg Tovværksfabrik A/S's smukke beliggenhed på hjørnet af Gl. Vardevej og Grådybet. Billedet, der giver et godt indtryk af fabriksarealets udstrækning, viser tillige, at fabrikken føjer sig harmonisk ind i omgivelserne, der består af beboelsesblokke med den karakteristiske enetages Grådybskole øverst til venstre, der grænser til de store idrætsanlæg ved Gl. Vardevej øverst til højre.

Esbjerg Tovværksfabrik eksporterer ca. halvdelen af sin produktion. Høstbindegarn og balertwine til presning af hø og halm eksporteres til U.S.A., Canada, Sydamerika og Mellemøsten. Fiskeritovværk og -net eksporteres til Island, Norge og andre fiskerilande.

For et par år siden igangsatte Esbjerg Tovværksfabrik en produktion af nylon- og polyethylenenet, der især bruges til trawl og snurrevod, og der optages nu en helt ny produktion af syntetiske fibre. Den stærke ekspansion har medført en udvidelse af lokalerne og maskinparken, og sideløbende hermed er virksomheden rationaliseret, så den står godt rustet til at møde konkurrencen indenfor »de 7«.

Esbjerg Tovværksfabrik arbejder i øvrigt med planer om at opføre en børnegård, der skal bestå af en vuggestue med plads til 20 børn og en børnehave med plads til 50 børn. Opførelsen af denne børnegård vil selvsagt indebære væsentlige arbejdsmæssige fordele for mange af de mødre, som arbejder på Esbjerg Tovværksfabrik.

HL-kølevognes udvidelse for lille.

Som et eksempel på, hvor hurtigt udviklingen kan gå, når en virksomhed får forbedret sine lokaleforhold — og tiden i øvrigt er gunstig for ekspansion — kan vi nævne HL-kølevogne.

Der skal stor plads til, når der arbejdes med kølevogne. Dette har fabrikant Gunnar Hansen, HL-kølevogne måttet erkende. På grund af pladsmangel påbegyndte han opførelsen af en bygning på 1170 m². I september 1960 var den færdig, men var da allerede for lille, bl. a. blev der ikke plads til eget smedeværksted. Dette i forbindelse med, at virksomhedens omsætning er i stadig stigning, nødvendiggør nye store udvidelser. Fabrikant Gunnar Hansen regner med at have 5.000 m² under tag i løbet af et par år. Et af formålene med de kommende udvidelser er at få så stor kapacitet, at det bliver muligt at dække efterspørgsel fra udlandet.

Store udvidelser.

Denne bygning, der på så tiltalende måde passer ind i et villakvarter, er jern- og metalvarefabrikken Blika. Blika beskæftigede i 1960 35 arbejdere, hvilket er syv gange så mange som i 1952. En så betydelig forøgelse af medarbejdernes antal sprænger selvsagt en virksomheds rammer, og Blika har da også siden 1954 fire gange udvidet lokalerne. En ny udvidelse, der vil fordoble det bebyggede areal, vil i øvrigt snart være en realitet. Blika fremstiller beslag, skarnkasser, lagerinventar, lagerkasser, stansearbejder og pladearbejder i serieproduktion. Hidtil er der udelukkende blevet arbejdet med henblik på hjemmemarkedet, men Blika's ledelse overvejer at igangsætte en eksport af lagerinventar til de øvrige skandinaviske markeder. Et fremstød på dette område ventes at blive en succes, idet Blika er konkurrencedygtig ikke alene overfor indenlandske firmaer, men også overfor tyske, og det selv om tolden skulle falde helt bort.

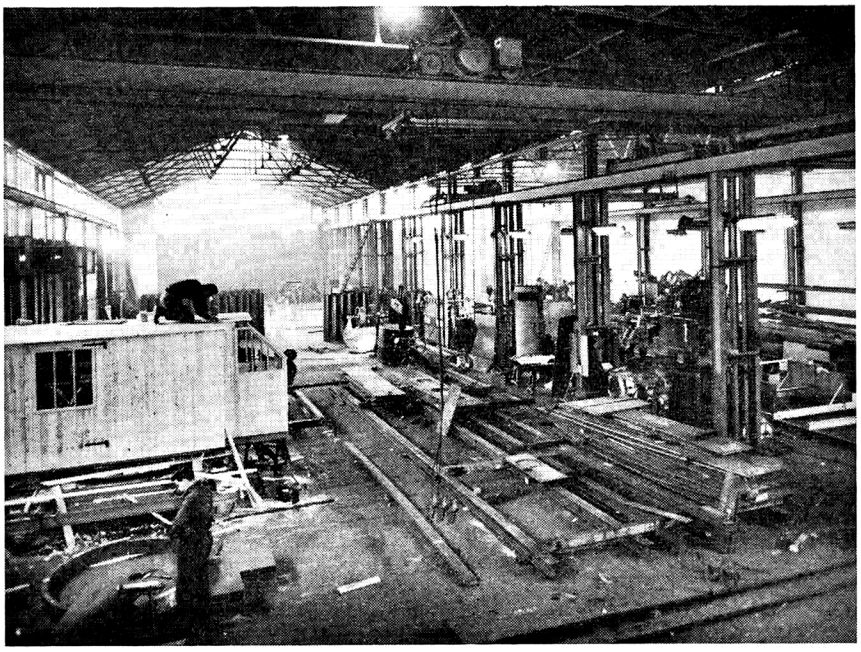
Livlig eksport.

Carl B. Hoffmann A/S fremstiller gravemaskiner, kraner, sandpumpere, muddermaskiner, transportører, maskinvalser, rambukke o. m. a. Af produktionen eksporteres ca. ⅔ til bl. a. Brasilien, Sydafrika, Persien, Pakistan, Siam og nogle af de nye stater i Afrika. Omsætningen er stærkt stigende, og der er i de sidste år foretaget store udvidelser.

I løbet af de sidste 10 år er der gennemført en omfattende rationalisering, og hele maskinparken er udskiftet, så man nu står med fuldt moderne materiel.

Datterselskabet C.B.H. Stålvindue- og Vægtfabrik er også i en rivende udvikling og producerer bl. a. svinevægte i tusindvis.

Aktieselskabet har i øvrigt for et par år siden overtaget Ormslev kvartsværk, hvor der nu arbejdes i treholdsdrift med eksport til bl. a. Jugoslavien. For tre år siden overtog man Esbjerg Galvaniseringsanstalt A/S, hvor der er gennemført forbedringer til gavn for produktionen.

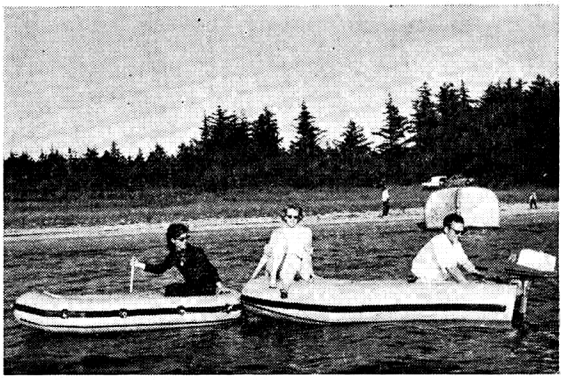

Gummibåde til redning og rekreation.

Viking — redningsflåderne, der fremstilles af A/S Nordisk Gummibådsfabrik, vinder mere og mere indpas i såvel fiskeflåden som fragtfarten. Flåderne, der efter mange prøver er godkendt af statens skibstilsyn, fremstilles i 4, 6, 8, 10, 12, 20 og 25 mands størrelser.

Fabrikken fremstiller desuden til brug for jægere, lystfiskere og badegæster to typer gummibåde, hvoraf den største er beregnet til påhængsmotor, medens den mindste padles. Disse både kan uoppustede medbringes i en almindelig personvogns bagagerum.

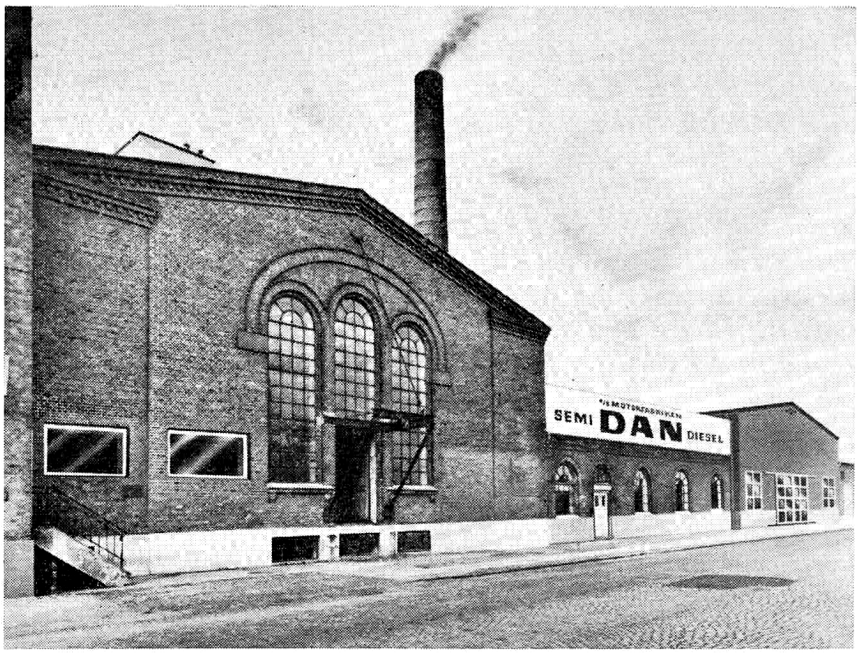

Standardiserede motorer til fiskeriet.

A/S Motorfabrikken DAN flyttede fra København til Esbjerg i 1958. Virksomheden samarbejder med den norske NORMO-gruppe, der består af 5 virksomheder, om produktionen af enhedsmotoren DAN-NORMO. Denne motor, der benyttes i fiskebåde, fremstilles i 6 størrelser fra 80—280 hk.

Samarbejdet mellem disse virksomheder indebærer, at deres kunder kan få en effektiv service på de autoriserede specialværksteder såvel på den danske som på den norske vestkyst. Fabrikken fremstiller i øvrigt også motorer i størrelsen 6—20 hk. Disse motorer, hvoraf der i Grønland er flere hundrede i drift, anvendes i stigende grad af kyst- og fjordfiskere.

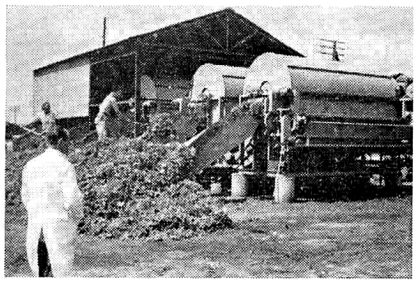
Virksomheden har netop afsluttet en udvidelse, idet en moderne monteringshal og moderne kontorer m. v. er taget i brug.

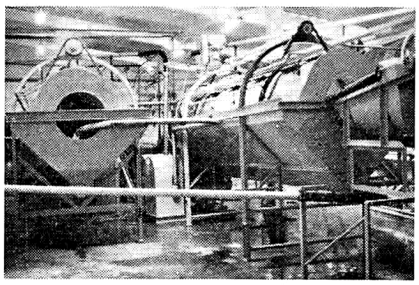

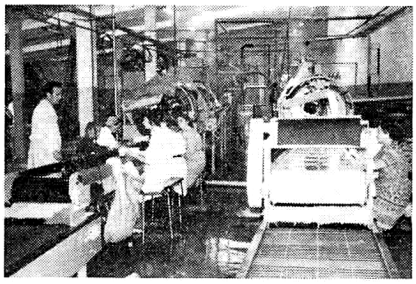
Motorfabrikken DAN har lokaler i Vestjydsk Industrihusudlejning I/S's bygninger.

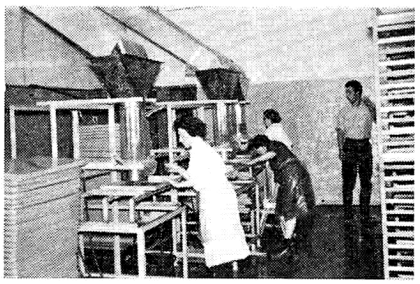
Dybfrosne bær og grønsager.

I 1947 oprettedes Premier Lynfrosne Bær og Grønsager A/S. I de første år mødte virksomheden mange vanskeligheder, i første række fordi man ikke havde erfaringer med hensyn til dybfrysning af bær og grønsager her i landet. Der var således tale om et pionerarbejde. Hertil kom imidlertid, at det i begyndelsen var meget vanskeligt at sælge de dybfrosne varer, idet kun ganske få handlende havde fryseboxe i butikkerne. Husmødrene har imidlertid efterhånden erfaret, at dybfrosne grønsager bevarer deres friske, grønne farve, og at vitamininndholdet ikke nedsættes væsentligt under frysningen, og i konsekvens heraf har detailhandlerne nu i meget stort omfang anskaffet fryseboxe til opbevaring af varerne. Under navnet Premier Dybfrost A/S sælges nu store mængder frosne bær og grønsager over hele landet, og en del eksporteres. Fabrikken køber sine råvarer i og omkring Esbjerg, d.v.s. at den er af væsentlig betydning for mange gartnere og landmænd. Til belysning heraf kan f. eks. nævnes, at opkøbene af jordbær er så store, at mange dyrkere har udvidet arealerne, idet de nu er sikre på, at de kan sælge hele deres produktion. I øvrigt beskæftiger den allerede nu over 100 arbejdere hele året foruden de 10—12 mand, der er i arbejde ved ærtetærskeværkerne i Guldager i høstperioden, der varer ca. 2 måneder.

Premier Dybfrost A/S er sammen med Odense Konservesfabrik, Odense, leverandører af grønsager og bær til Dansk Dybfrost A/S, der på initiativ af nu afdøde direktør Viggo Willadsen blev stiftet i juni 1959. Formålet med oprettelsen af Dansk Dybfrost A/S er at bevare produktion, salg og distribution af dybfrosne varer på såvel hjemmemarkedet som på eksportmarkederne på danske hænder. Dansk Dybfrost A/S har anskaffet over 30 store dybfrost-biler, der foretager distribution til detailhandlere overalt i Danmark.

Billederne viser, hvorledes ærter tærskes, renses, sorteres og gøres klar til frysning.

Tuber i millionvis.

Esbjerg Tekniske Import startede i september 1959 en tubefabrik i nogle mindre lokaler i Havnegade. Det første år produceredes ca. 4 mill. tuber på fabrikken, men siden er maskinparken blevet fordoblet, og man kan nu producere 80—100.000 om dagen. Langt den største del af produktionen eksporteres bl. a. til Tyskland, Holland og Iran, men der afsættes dog betydelige partier på hjemmemarkedet. Behovet for tuber er i stadig stigning, og Esbjerg Tekniske Import har med udvidelse for øje sikret sig en grund på 10.000 m² ved Darumvej. Det er hensigten snarest at bygge nye lokaler på denne grund og flytte fabrikken derud. Den skulle derefter kunne beskæftige 40—50 arbejdere.

Enzymatisk behandling af industrifisk.

Lumino-fabrikken blev oprettet i 1957 på grundlag af ingeniør M. H. Ehlerts patenter vedrørende en ny behandlingsmåde for industrifisk. Ved denne anvendes hverken kogning eller presning, men en enzymatisk behandling af fisken. Ved denne nye metode bevares fiskens næringsstoffer fuldt ud. Produkterne fremstilles i såvel fast som flydende form og sælges allerede nu i ind- og udland i kvanta, der andrager mange tusinder tons årligt.

Billedet viser fabrikkens centrifugeringsafdeling med den største centrifuge, som er bygget i Danmark. I denne skilles den for fodring uønskede sildeolie fra Lumino-sildepulpen.

Med eksport og forskning for øje stiftedes i 1960 et datterselskab A/S Lumino Feed Company.

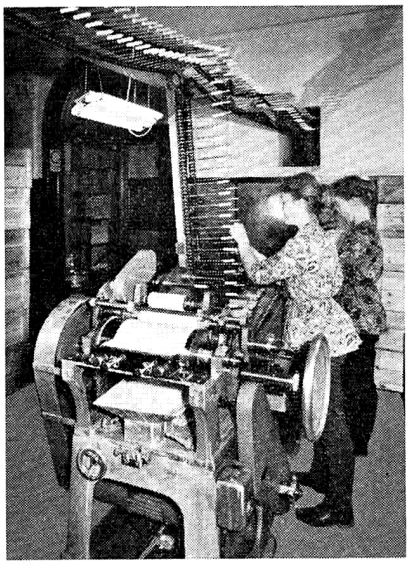
Moderne mølle.

Valsemøllen, der blev grundlagt i 1899, er i dag en af landets største og mest moderne møller. Formalingskapaciteten er for tiden 130.000 kg korn i døgnet, men vil efter en udvidelse af maskinanlægget fra september være ca. 165.000 kg korn i døgnet.

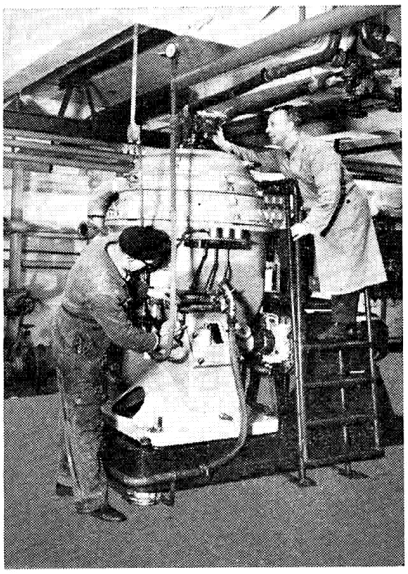
I 1949 opførtes et kornsiloanlæg til 7.500 tons korn. Dette blev udvidet i 1953 og kan nu rumme 11.000 tons korn. I 1959 opførtes desuden et pakhus med plads til 3.000 tons korn, således at Valsemøllen nu har lagerplads til 14.000 tons korn. Siloanlægget betjenes af et losseanlæg med en kapacitet på 120 tons korn i timen. I år har man som et led i rationaliseringen opført en melsilo til oplagring af mel løst i siloer, hvilket er noget ganske nyt på mølleriets område herhjemme. Denne ny bygning, som ses på billedet, er placeret ved siden af møllebygningen og har en højde af 36 m. Der er ved opførelsen anvendt en hel ny byggemåde, idet hele bygningen er opført af prefabrikerede betonplader. Disse plader er ved hjælp af en speciel fremstillingsmåde gjort fuldstændig glatte på indersiden, således at melet ikke kan hænge fast. Siloen har en kapacitet på 3.000 tons mel.

Siloen er indrettet til fuldautomatisk drift. Transporten af melet foregår ved trykluft, og hele anlægget er elektrisk styret. Udover den mere rationelle drift vil denne oplagring af mel virke meget gavnligt på melets kvalitet.

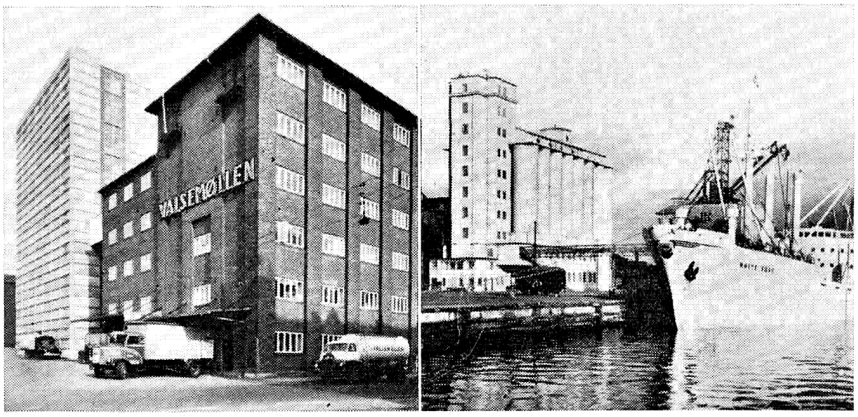
Alle de ovennævnte bygninger, kornsilo, korrpakhus og melsilo er opført af ingeniør- og entreprenørfirmaet Kjæhr & Trillingsgaard A/S, Esbjerg, der har fremstillet de specielle byggeplader til melsiloen på egen betonelementfabrik.

Et kig ind i Esbjerg Tekniske Imports nuværende lokaler.

Centrifugen, der skiller sildeolien fra Lumino-sildepulpen.

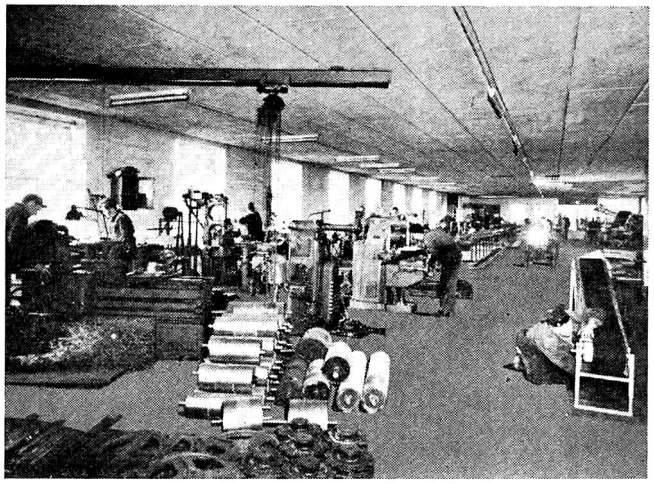
Valsemøllens største bygninger på havnen. Yderst til venstre den nye melsilo.

Transportører i serieproduktion.

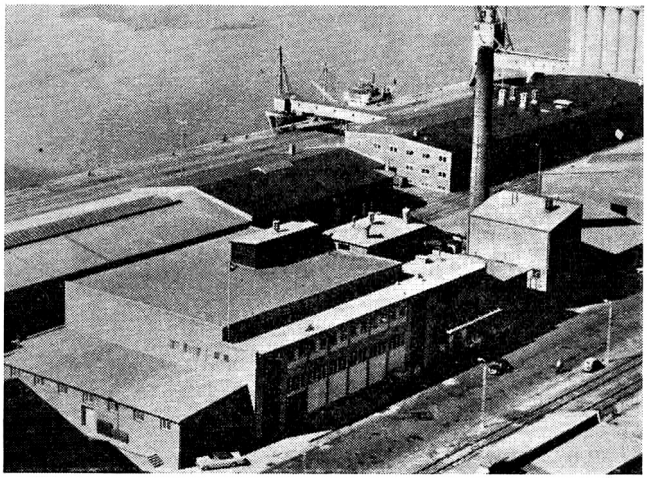
Mekaniseringen af den interne transport i industrien og handelen er en meget vigtig del af den rationalisering, som har gjort vort erhvervsliv konkurrencedygtigt overfor de store udenlandske virksomheder, og som stadig må fortsættes, hvis vi skal bevare konkurrenceevnen.

På denne baggrund har fabrikant Svend von Seelen i løbet af få år oparbejdet en stor produktion af transportører. Efter at hans fabrik indenfor det sidste par år er blevet udvidet to gange, beskæftiger den et halvt hundrede mand, der fremstiller transportører såvel i serieproduktion som efter ordre.

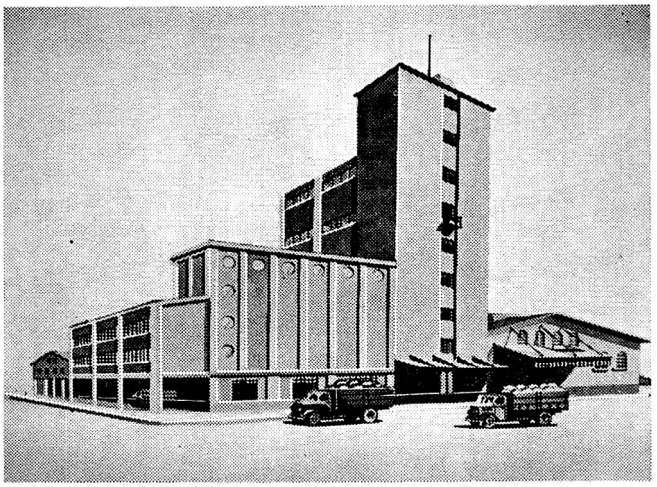
Fabrikken har hidtil kun haft en meget lille eksport, men der arbejdes nu for at få en større eksport i gang. Dette arbejde synes at ville give resultater, idet der allerede er kommet forespørgsler fra Indien, Pakistan og Persien.

Seelens maskinfabrik.

The Borden Company A/S's fabrik, der beskæftiger 150 mennesker.

E & C's bygning på havnen.

Eksport af mælkepulver.

The Borden Company A/S opkøber årligt ca. 45.000.000 kg frisk sødmælk i Syd- og Midtjylland. Mælken afhentes af fabrikkens specialbyggede transportvogne hos et halvt hundrede mejerier, der er beliggende indenfor en afstand af 100 km fra Esbjerg. På fabrikken forarbejdes den friske sødmælk ved en ret indviklet proces til mælkepulver, der pakkes i litograferede dåser. Mælkepulveret eksporteres under det verdenskendte varemærke KLIM til bl. a. Syd- og Mellemamerika, Vestafrika, Congo, Philippinerne og Indonesien. I disse og andre tropeområder er det på grund af den stærke varme, den fugtige luft og tsetsefluens angreb ikke muligt at drive kvægavl, hvorfor behovet for tørmælk stiger i takt med den økonomiske udvikling. The Borden Company A/S udnytter bl. a. ved hjælp af en effektiv reklame dette forhold og øger stadig salget af dansk mælkepulver.

Foder til millioner af kyllinger og høns.

I 1959 havde E & C's Hønsefoderfabrik A/S en stigning i omsætningen på 15 %. I 1960 har stigningen været væsentligt større, nemlig ikke mindre end 40 %. Denne meget store stigning i omsætningen har medført, at fabrikken nu må køre døgnet rundt.

Fremgangen er først og fremmest et resultat af et effektivt samarbejde mellem fabrikken, laboratoriet og firmaets forsøgsgård i Forum, idet man har fundet frem til nye og væsentligt bedre foderblandinger til slagtekyllinger. Takket være disse nye foderblandinger kan man på kort tid med lavt foderforbrug og ringe dødelighed producere fine hvide eksportkyllinger.

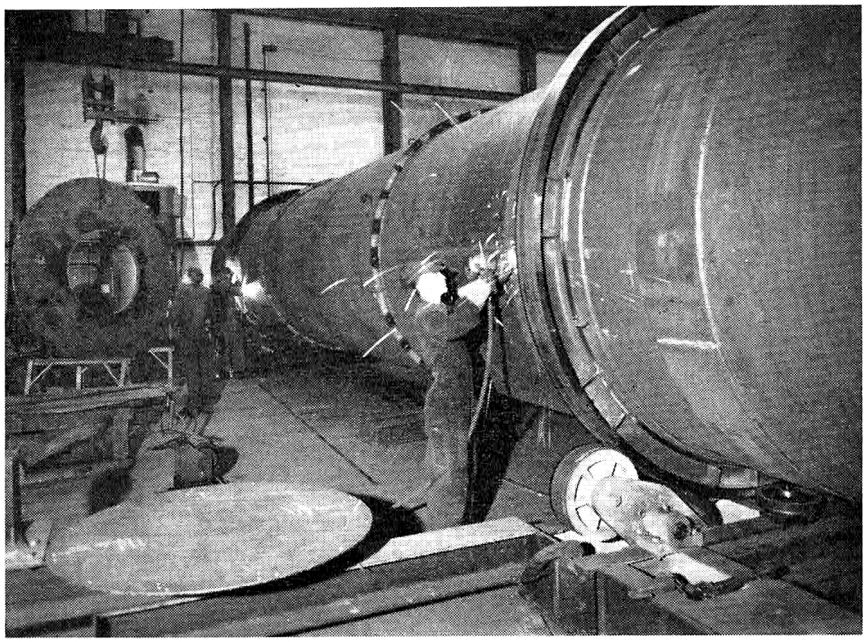
Den videnskabelige udvikling og et øget forsøgsarbejde har også gjort det muligt at forbedre firmaets foderblandinger til høns og andet fjerkræ.

Bygger komplette fabrikker.

Esbjerg Jernstøberi & Maskinfabrik har forøget produktionen og beskæftigelsen meget kraftigt i de sidste år først og fremmest takket være stigning i eksporten, der efterhånden udgør 75 % af produktionen. Virksomheden beskæftiger ca. 100, hvilket er 4—5 gange så mange som for 5 år siden.

Virksomhedens hovedproduktion: de komplette fiskemelsfabrikker er kendt næsten overalt, hvor sådanne anlæg benyttes. De er således solgt bl. a. til Mexico, Chile, Peru, Philippinerne, Marokko, Tyskland, Spanien, Portugal og Pakistan.

Virksomheden har også påbegyndt fremstilling af stålkuttere, foreløbig dog kun i begrænset omfang, og virksomhedens ingeniører er i gang med at forberede produktionen af nye salgsvarer både til hjemmemarkedet og til eksport, og samtidigt rationaliseres virksomheden, der vil være fuldt moderne i løbet af 1961.

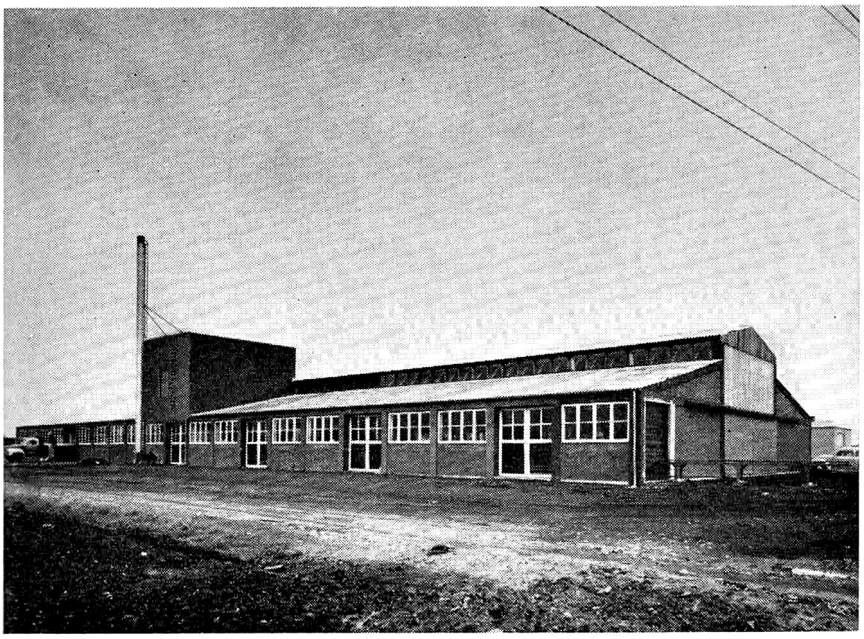
Seriefremstilling af beboelseshuse.

Entreprenør Carl Peter Nielsen har i løbet af forholdsvis få år oparbejdet en meget stor produktion af eenfamiliehuse, de såkaldte C.P.-huse. Engang i løbet af 1961 vil produktionen nå et omfang svarende til 500 huse pr. år.

C.P.-huse bygges næsten udelukkende i større serier eller »bundter«, hvorved det er muligt at rationalisere fremstillingen og opnå meget væsentlige besparelser, især med hensyn til arbejdstid.

Markedet i Esbjerg er for lille til, at man kan få det fulde udbytte af serieproduktionen, men man har uden større vanskeligheder kunnet »eksportere« store bundter huse bl. a. til Danfoss på Als og til Vesttyskland.

Virksomheden beskæftiger omkring et par hundrede mand, hvoraf nogle sendes ud til de forskellige byggepladser i hold, medens de øvrige er beskæftiget på værkstederne i Esbjerg.

Slutning.

De virksomheder, vi har omtalt, og fra hvilke vi har bragt billeder, er yderst forskellige. De har dog det tilfælles, at de er virksomheder i en kraftig udvikling. Flere af de yngste virksomheders udvikling er endda nærmest eksplosiv.

Set fra et helhedssynspunkt er udviklingen glædelig, ikke mindst fordi den bidrager til at gøre erhvervslivet i Esbjerg mere alsidigt og dermed bysamfundet mindre afhængigt af byens nøgleerhverv, fiskeriet. Fra byrådets side bestræber man sig på at støtte denne udvikling, bl. a. ved at stille byggemodne arealer til rådighed. Kommunen har således i løbet af det sidste års tid købt arealer til en samlet værdi af knap 4 mill. kr. Disse arealer er ved at blive gjort byggemodne, således at der i Esbjerg skulle være arealer, der er attraktive for såvel mindre som større virksomheder. Vi vil senere give en nærmere orientering om de forhåndenværende arealer m. m.

Ønskeforhold for
ESBJERGS UNIFORMEREDE BØRNEKORPS

Af direktør Magnus Clausen.

Gennem årene har tusinder af Esbjergs borgere haft tilknytning til et af byens 5 uniformerede børnekorps — og stadig er mange tilsluttet »de blå«, »de gule«, »de grønne« eller »de grå« — og stadig ofrer en stor flok af ledere deres fritid, for at så mange piger og drenge som muligt kan nyde spejder- og FDF-livets mange glæder og gennem de uniformerede korps få lov at opleve en sund, fornøjelig, oplysende og udviklende del af fritiden i barndommen sammen med gode kammerater.

Men Esbjerg by er vokset stærkt og hermed antallet af medlemmer i de uniformerede korps — lokaleforholdene blev for trange, arbejdet hæmmedes, tilgangen måtte begrænses — til trods for at mange Esbjerghjem de senere år har stillet stuer og værelser til rådighed for spejderarbejdet.

Bystyret gik foran.

Byens styre anerkender i høj grad den betydning, spejderarbejdet har for byens børn og dermed for byens fremtid. Derfor skete der det ret enestående, at da lokalemangelen i 1958 blev katastrofal, stillede byrådet vederlagsfrit en dejlig byggegrund til rådighed for byens 5 uniformerede korps. Grunden ligger ved Bakkevej, og her fik korpsene mulighed for at rejse bygninger med mødelokaler.

Bygninger er dyre og midlerne små.

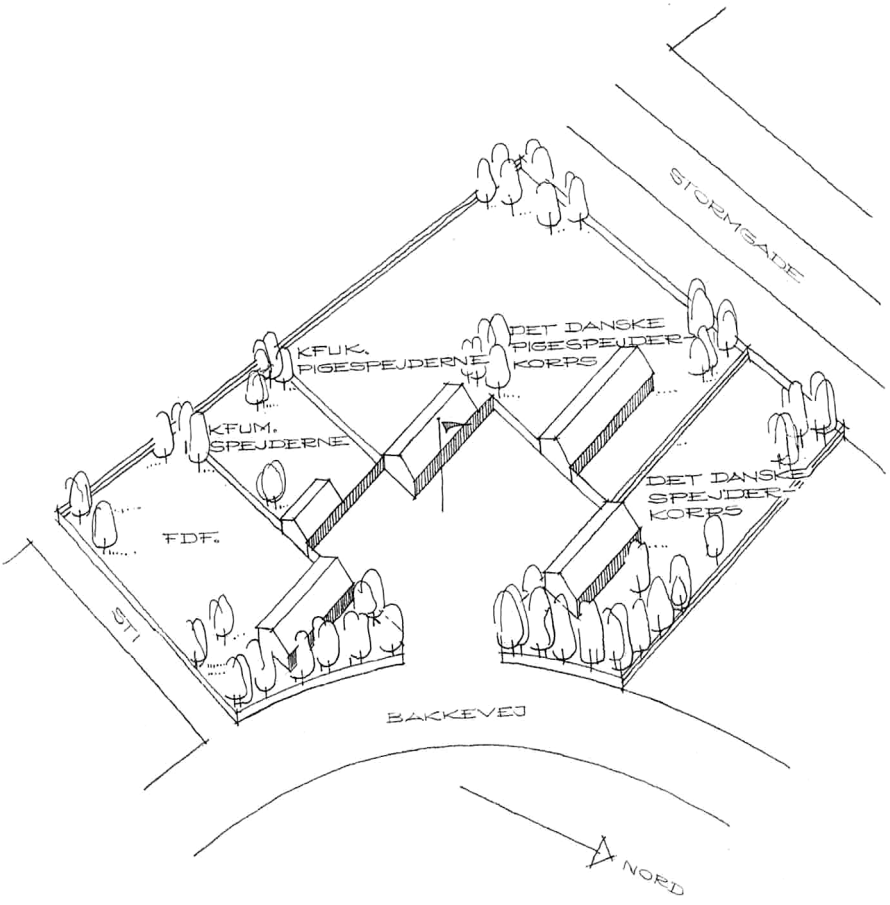
En byggegrund gratis er en stor ting, men enhver med blot en lille smule idé om byggeomkostninger ved, at grunden trods alt kun er en lille del af byggeudgifterne — og når man betænker, at organisationerne arbejder med små midler — gennem frivillige bidrag — og ikke i den daglige drift kan bære forrentning og afdrag af store lån i bygninger, så kan tanken om at rejse huse med mødelokaler synes at være ønsketænkning.

Men hvad skete?

I dag har FDF, 2. kreds, en dejlig kredshytte med klasselokale, patruljelokaler, hobbyrum o.s.v. — K.F.U.K.-spejderne indviede den 9. april 1960 et hus med 242 kvadratmeter etage — de blå pigespejdere har støbt sokkel — K.F.U.M.-spejderne benytter i øjeblikket fritiden til at lægge sten på sten på det fundament, som spejdere, fædre og venner gravede ud til og støbte.

Men hvordan går det til?

Ja, lad os tage et eksempel — K.F.U.K.-spejderne. Lokalemangelen

havde været katastrofal — lederne ville meget gerne gennemføre ønskedrømmen om eget hus, men ak, det svage køn mente sig for svagt — men henvendte sig til et par fædre — de havde ikke tid — men de havde selv engang været i uniform, og deres døtre kom ofte hjem »fra spejder« med begejstringen lysende i øjnene — hvem kunne så sige nej, man tog sig tid, man snakkede, hvor stort behov var der, ja, et tropslokale til mindst 50, vi behøver mindst 8 patruljelokaler, toiletforholdene skulle gerne være i orden, et lille køkken var rart, et kontor og et depotrum til lejrmateriel ville man gerne have o.s.v. Man sludrede med en arkitekt — også han havde været i uniform — så det gjorde ikke noget, at der ikke var penge til honorarer. En skitse blev lavet — det blev til 2 etager med 121 m² i hver — ingen luksus, men dejlige, lyse lokaler. Byggeomkostningerne blev efter normale priser beregnet til 74.000 kroner uden inventar — og der skulle jo også være stole at sidde på. Opgaven kunne synes håbløs, men man gav ikke op. Hovedforeningen havde ansvar og rådede over et byggefond — det var starten — førerstaben gik foran og ofrede et firecifret beløb — man henvendte sig til forældre og venner og fik store og små bidrag i 10 månedlige rater — spejderpigerne bragte brochurer ud for forretningsfolk og solgte juledekorationer, gamle aviser og frimærker, og på mange andre måder blev penge skaffet til veje — alle var i sving — der var enkelte skuffelser, men mange glæder — ikke mindst over, at forældrene på en så »kontant måde« anerkendte spejderarbejdets betydning.

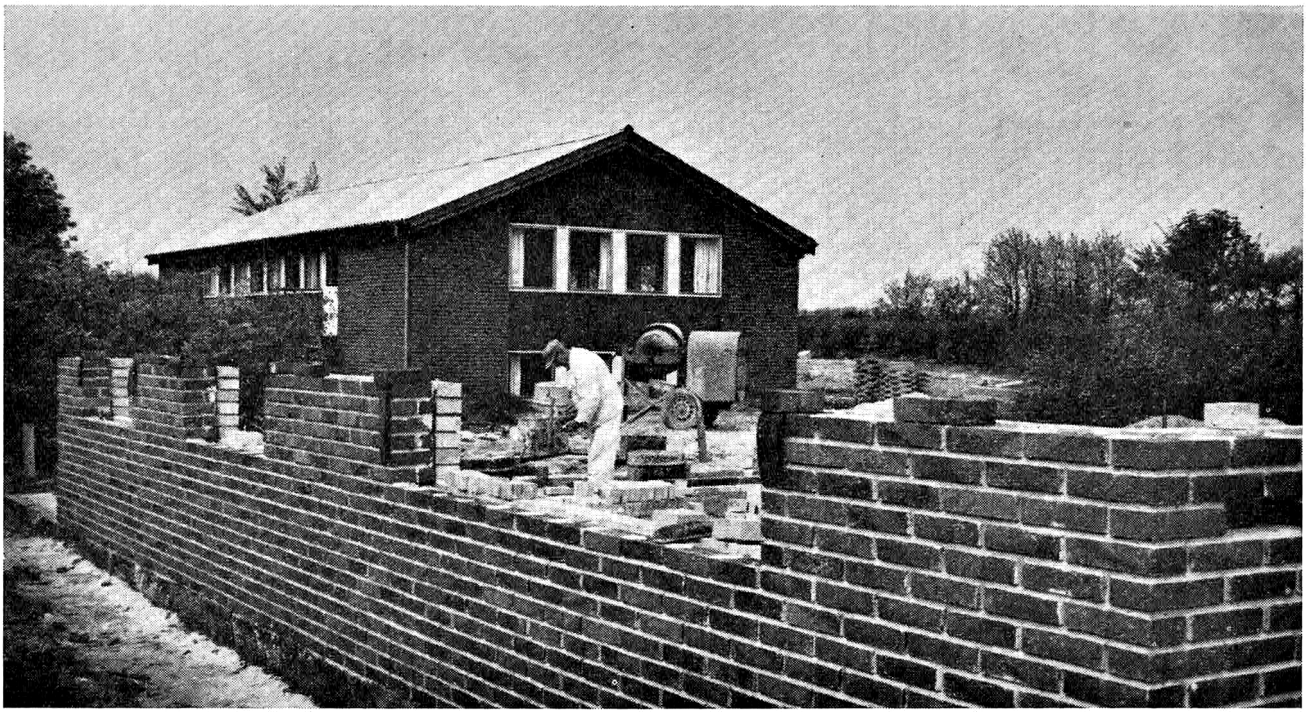
Man byggede!

Man fandt ud af, hvad man selv kunne udføre, man snakkede med håndværksmestre, men der var overbeskæftigelse i Esbjerg — ingen havde tid — men man tog tid, for selvfølgelig skulle spejderpigerne have mødelokaler — og man gjorde det billigt — ingen havde fortjeneste, de fleste det modsatte. Det måtte selvfølgelig tage lang tid med byggeriet, for boligbyggeriet skulle selvfølgelig gå foran, men mange hjalp til — rejsegildet blev nået — et beskedent gilde, som håndværkerne også betalte. Inventaret havde man nær glemt — stole og borde er dyre, men også her traf man flinke mennesker — der blev også købt porcelæn og andet nødvendigt, for tipstjenesten hjalp til med et beløb.

Man indviede.

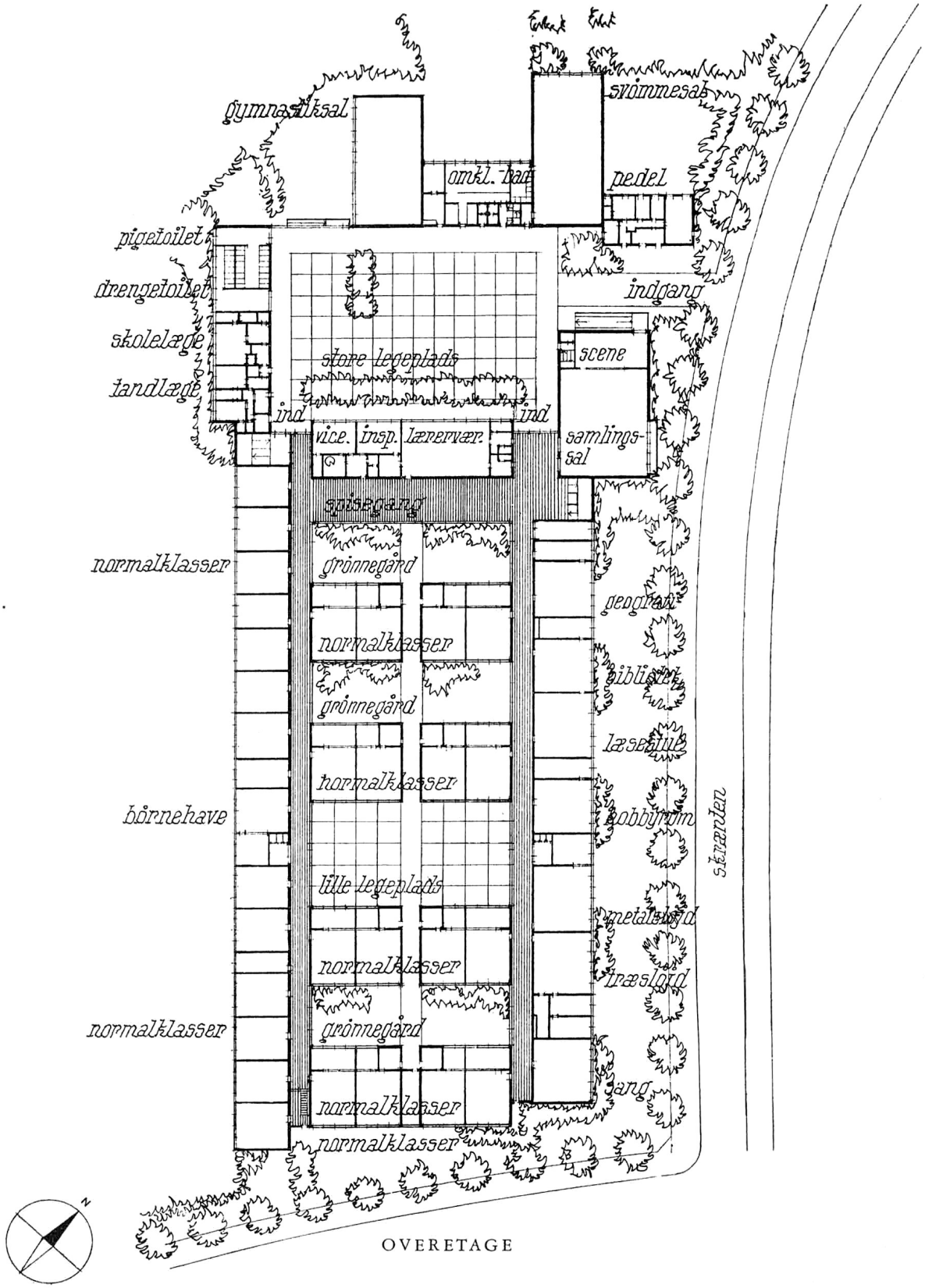
Den 9. april 1960 blev en festdag — spejderpigerne marcherede gennem byen med alt deres materiel og festlige plakater for at indvi det nye hus på Bakkevej — dejlige, lyse lokaler, ingen luksus, men gode betingelser for et godt arbejde. Og dagen var dobbelt festlig — kalkulationen incl. inventar lød på 79.000. kr — bruttoprisen blev 84.900 kr., men man klarede byggeriet, alt incl. for 57.000 kr., og alt var betalt — ingen renter og afdrag til at tynge kommende års budget.

Det tog halvandet år at gennemføre dette byggeri — det var strengt, men festligt, at så mange ville hjælpe til med at skaffe ønskeforhold for spejderne, og endnu mere festligt bliver det, når mange andre har hjulpet de øvrige korps færdige, og hele ungdomspladsen bliver bragt i orden — det bliver en stor dag for Esbjerg by, af hvis borgere mange engang var i uniform og heldigvis ikke har glemt, at det var dejligt — og af stor betydning.

SPANGSBJERGSKOLEN

Af skoledirektør N. P. Andersen

Som skole nummer ti indviede Esbjerg kommune den 26. november 1960 Spangsbjergskolen.

Skolen, der er beliggende i byens nordvestlige udkant, er projekteret af arkitekterne J. Sottrup-Jensen og E. Flagstad Rasmussen og føjer sig smukt og hensigtsmæssigt ind i omgivelserne, hvorved bør bemærkes, at Sottrup-Jensen har udformet områdets samlede bebyggelsesplan.

Terrænet er stærkt skrånende, hvilket med stort held er udnyttet i den samlede bebyggelse, der stiger fra lave rækkehuse over treplans blokke til højhuse, ligesom dette forhold med lige så stort held ved skolen er udnyttet til en toplans fløj vendende mod sydvest.

Skolens størrelse og type kan karakteriseres ved, at den er »firesporet«, d.v.s. beregnet til en normal belastning på ca. 1.000 à 1.200 elever, og må jeg benytte den her givne lejlighed til som min personlige opfattelse at udnævne denne skoletype til den, under normale forhold uden ekstraordinær stor overfyldning, mest hensigtsmæssige købstadskole.

Den er lettest lærermæssigt at holde i balance, den har et tilstrækkelig stort elev- og lærermateriale for det organiserede skoleliv, og endelig giver den en økonomisk forsvarlig udnyttelsesgrad af visse værksteder og andre speciallokaler.

Skolen er i princip en »sprængt midterkorridorskole«, hvis »midterkorridor«, en åben, men overdækket gang gennem hele skolens længde danner forbindelse mellem de forskellige fløje og mellemliggende legepladser og grønnegårde.

Klasseværelserne er af normalstørrelsen 6×8 m, men en del af dem har tillige grupperum nogle på 3×4 og andre på ca. 3×6 m, hvortil kommer nogle undervisningslokaler på ca. halv til trekvart størrelse.

Desuden er skolen selvsagt forsynet med de nødvendige værksteder og andre specialrum. Specielt må vel nævnes den tredie »gymnastiksal«, der er forlænget og indrettet som »svømmesal«.

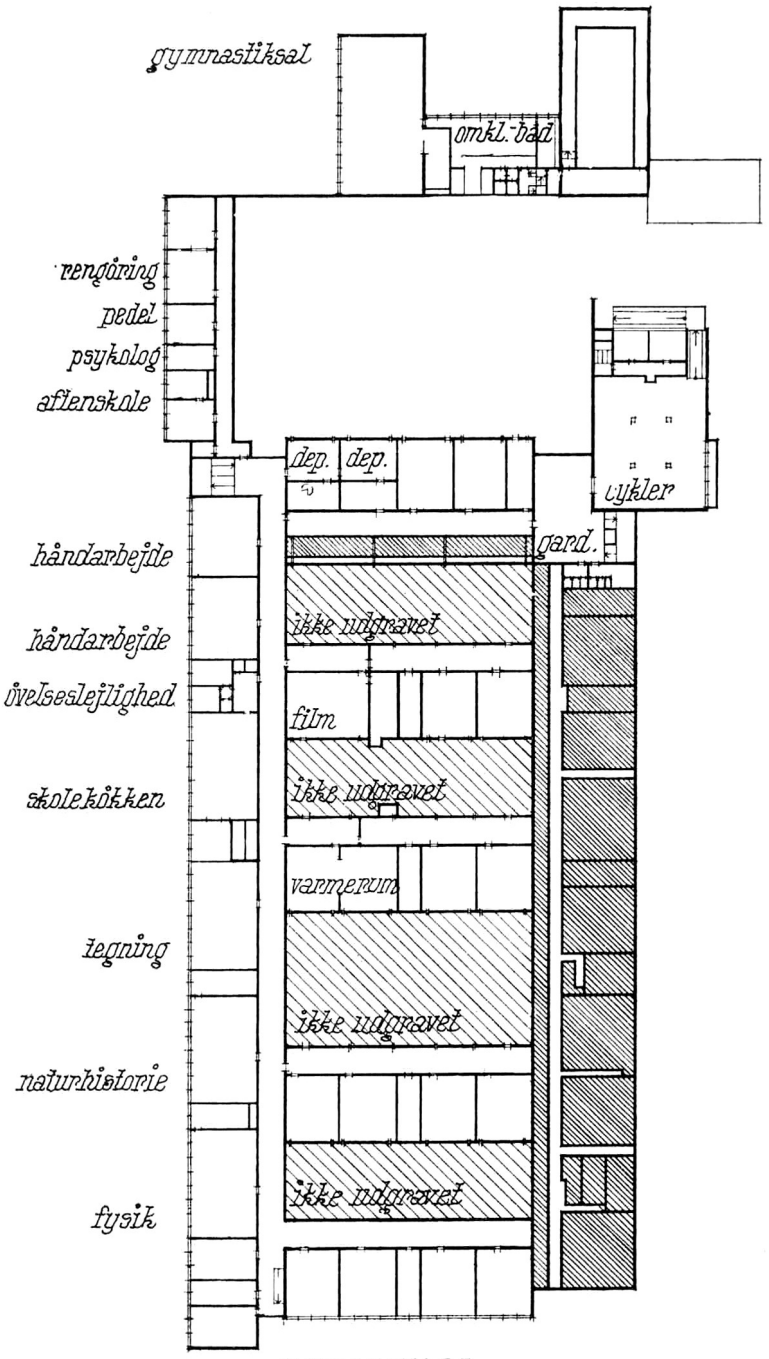
Formentlig har man også på grundplanen af skolen bemærket sig »det tredie skolekøkken«, øvelseslejligheden, der gennem sin syvårige tilværelse — i hvert fald her i byen — til fulde har bevist sin eksistensberettigelse.

At skolen har det lovbefalede antal sikringsrum, nævnes kun for fuldstændigheds skyld, men det understreges, at de i fredelige tider er inddraget under skolens normale funktionsområde, væsentlig til lagerrum o. l.

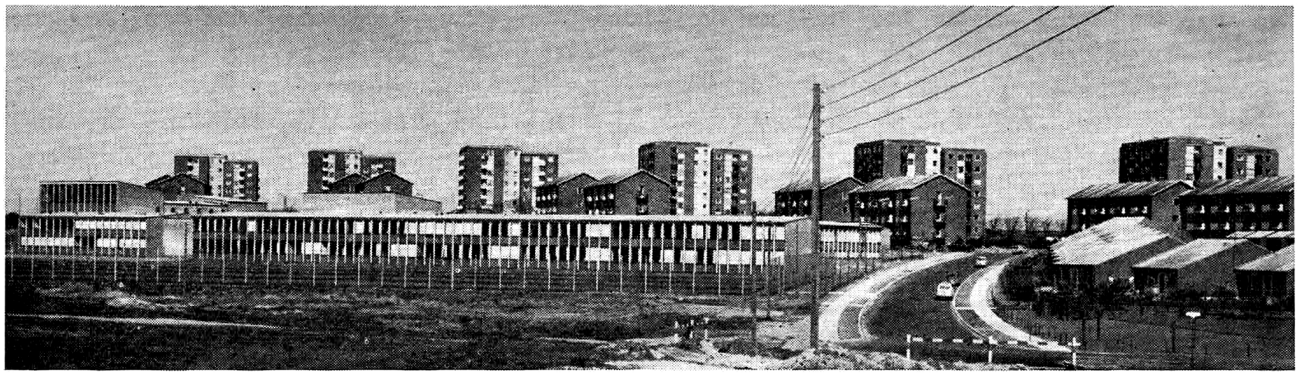
Byggeregnskabet er ikke afsluttet, men det kan oplyses, at skolen er budgetteret til at skulle koste ialt 6,23 million, heri indbefattet alt materiel og første forsyning med undervisningsmidler, men uden grundværdi og kurstab.

Landet over — og iøvrigt også i vore nabolande — møder man skolebygninger, der tydeligvis bærer præg af, at den pågældende arkitekt har villet sætte sig et uforgængeligt minde.

En sådan monumental-arkitektur er

UNDERETAGE

Smukt og harmonisk glider Spangsbjergskolen ind i bybilledet.

forståelig ud fra et personligt synspunkt og har vel sagtens sin årsag i betragtning af fortidens slotte, herregårde og andre *fritliggende* bygningskomplekser.

Men når disse skoler fra omkring århundredskiftet virker som kolosser, beror det på, at disse som regel i starten fritliggende bygninger efterhånden er blevet omklamret af andet og senere byggeri, hvori andre og nyere betragtningsmåder har gjort sig gældende.

En anden karakteristisk ting ved disse halvhundredårige skoler er, at der er tænkt mindre på den indholdsmæssige udformning end på et monumentalt ydre: et eller andet — som regel tilfældigt — antal undervisningsrum af den lovmæssige størrelse og udformning, et indhold, der virker stift og lidet fleksibelt, og som det er såre vanskeligt at indpasse et harmonisk skolesamfund i, efterhånden som skolen skal tilpasse sig den fremadskridende udvikling, som den former sig såvel i som uden for skolen.

Og for det tredie bærer disse ældre skoler klart præg af, at de blot skulle rumme et kundskabsmeddelende skolesamfund uden skelen til skolens almenmenneskelige, kulturelle og æstetiske funktioner, der vel sagtens som »utidig luksus« betragtedes som noget skolen aldeles uvedkommende.

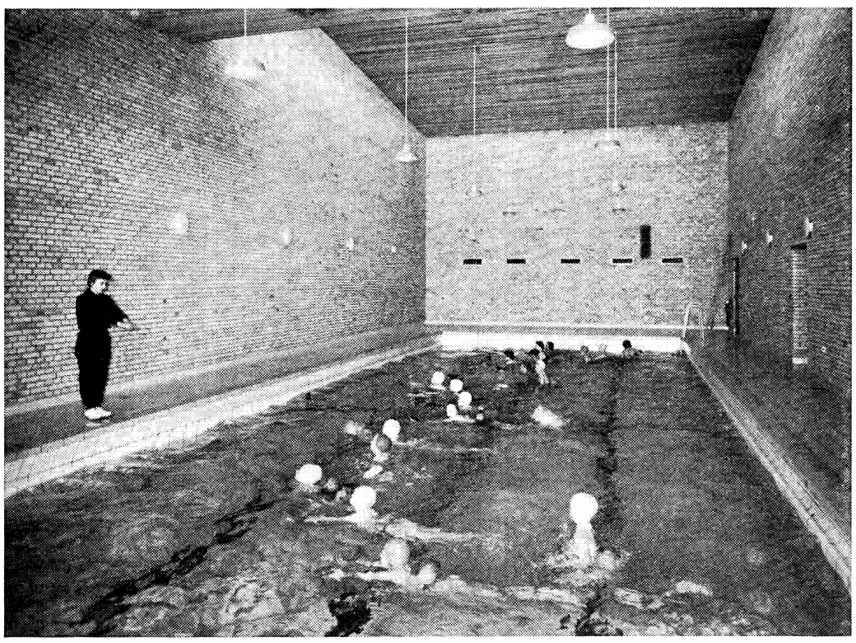
Når jeg har fremdraget dette fortidige, er det for ligesom at stille nutidsskolen, Spangsbjergskolen, i relief.

Spangsbjergskolen er af arkitekterne ikke tænkt som et isoleret bygningskompleks. Den er allerede, før de første streger blev slået på arkitektens tegnepapir, tænkt og vurderet som et integrerende led i en samlet bydel, noget byplanmæssigt omend vel ikke i glosens stringente betydning.

Spangsbjergskolen er ikke et monument. Den er en brugsgenstand udformet i intimt samarbejde mellem skabere og brugere. Heri ligger måske den største landvinding på skolebyggeriets område, dette, at arkitekten, der hidtil var den bedrevidende og altvidende, har erkendt *funktionen* som det bærende moment og har inddraget brugeren, pædagogen, i drøftelserne, fra før første streg bliver slået.

Spangsbjergskolen er i sin indre udformning en så god og hensigtsmæssig ramme om undervisningen, at den må tilfredsstille enhver lærer, uanset, hvorledes han vil udnytte den metodefrihed, der er den danske folkeskoles kendemærke. Men den tilgodeser andet og mere end det kundskabsmeddelende.

I udformningen af Spangsbjergskolen er taget i betragtning, at den skal være hensigtsmæssig ramme ikke alene om det organiserede skole*arbejde,* men også om det organiserede skole*liv,* således som det f. eks. kommer til udtryk i mangeartet fritidsarbejde, fritidsklubber, kor, orkester, skolekomedie, små og store forældremøder og

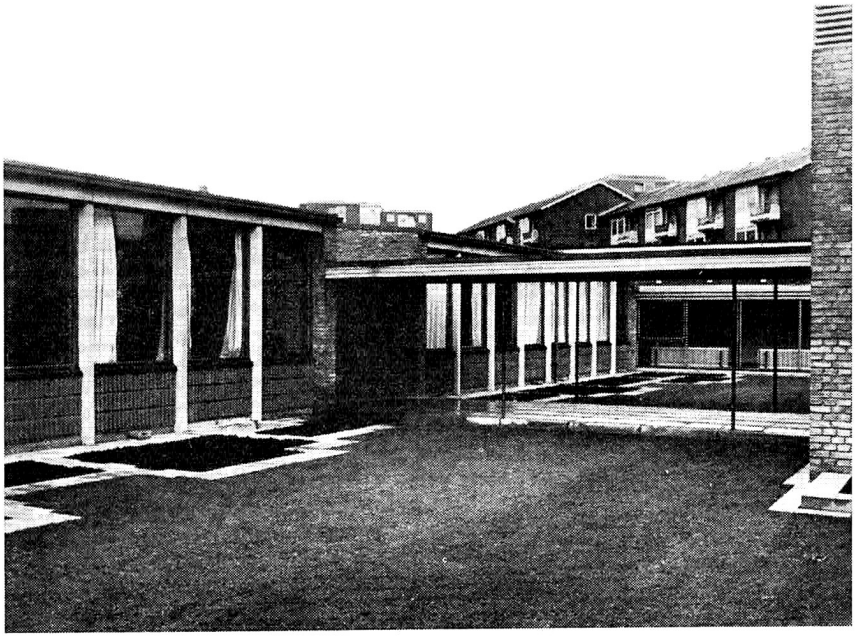
Den fysiske opdragelse blev engang varetaget af gymnastikken.
Senere kom boldspil til og senere igen atletik.
I dag og fremover betragter vi ikke opgaven løst,
hvis ikke også svømning toner med ind i billedet.

meget andet, ligesom vi meget gerne ser den som kulturcenter for bydelens voksne befolkning.

Og så lidt om den æstetiske side af sagen.

Det er efterhånden blevet god latin og tegn på, at man besidder samfundssind — at benytte glosen »luksusskole« så ofte, det i det hele taget er muligt, og Spangsbjergskolen skal såmænd nok også blive pyntet med denne glose.

Hvis noget, der er malet festligt gult, grønt eller rødt, er mere luksus, end hvis det var malet kedeligt gråt, hvis mahogni- eller teaktræsdøre, der ikke kræver vedligeholdelse, er mere luksus end den malede fyrretræsdør, der kræver idelig vedligeholdelse, hvis blankmure er mere luksuøse end pudsede og malede, hvis det er luksus, at skolen overalt er akustisk reguleret og derved nerveberoligende i det lange løb — ja, så er Spangsbjergskolen en luksusskole, men hvem tør påstå dette. Nej, er noget »luksus«, er det fortidens skolers søjler, der ikke bærer noget som helst, eller de samme skolers krims-krams i murværk, der kun er til glæde for den evigt reparerende murer.

Dette billede af en grønnegård burde være taget ved sommertide og vist i farver.

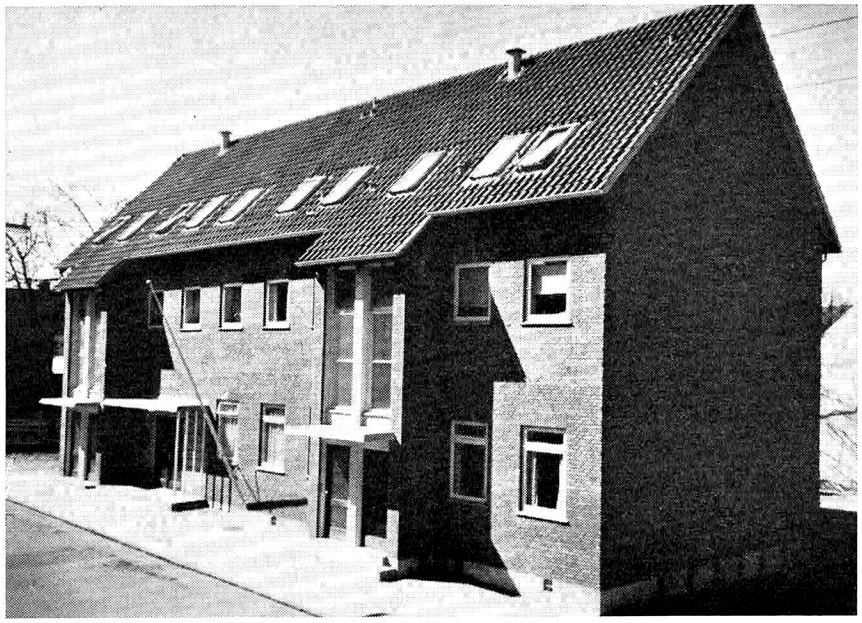
Med Spangsbjergskolens grønnegårde er der næsten udelukkende tænkt på elevernes æstetiske opdragelse, men der er dog også den bagtanke med dem, at prøve på at finde frem til, om ikke en og anden klasse kunne finde på at bede om lov til at overtage ansvaret for pasningen af netop den grønnegård, som liver op i klassens daglige skoletilværelse. Vi håber det.

Alt i alt: Vi tror på Spangsbjergskolen som et sted, hvor vi ikke alene uddanner, men også danner!

Det æstetiske moment er ikke luksus. Det er en mentalhygiejnisk funktion.

ESBJERG-HUS-MØDRE BYGGER EGET HUS

Esbjerg Husmodergård.

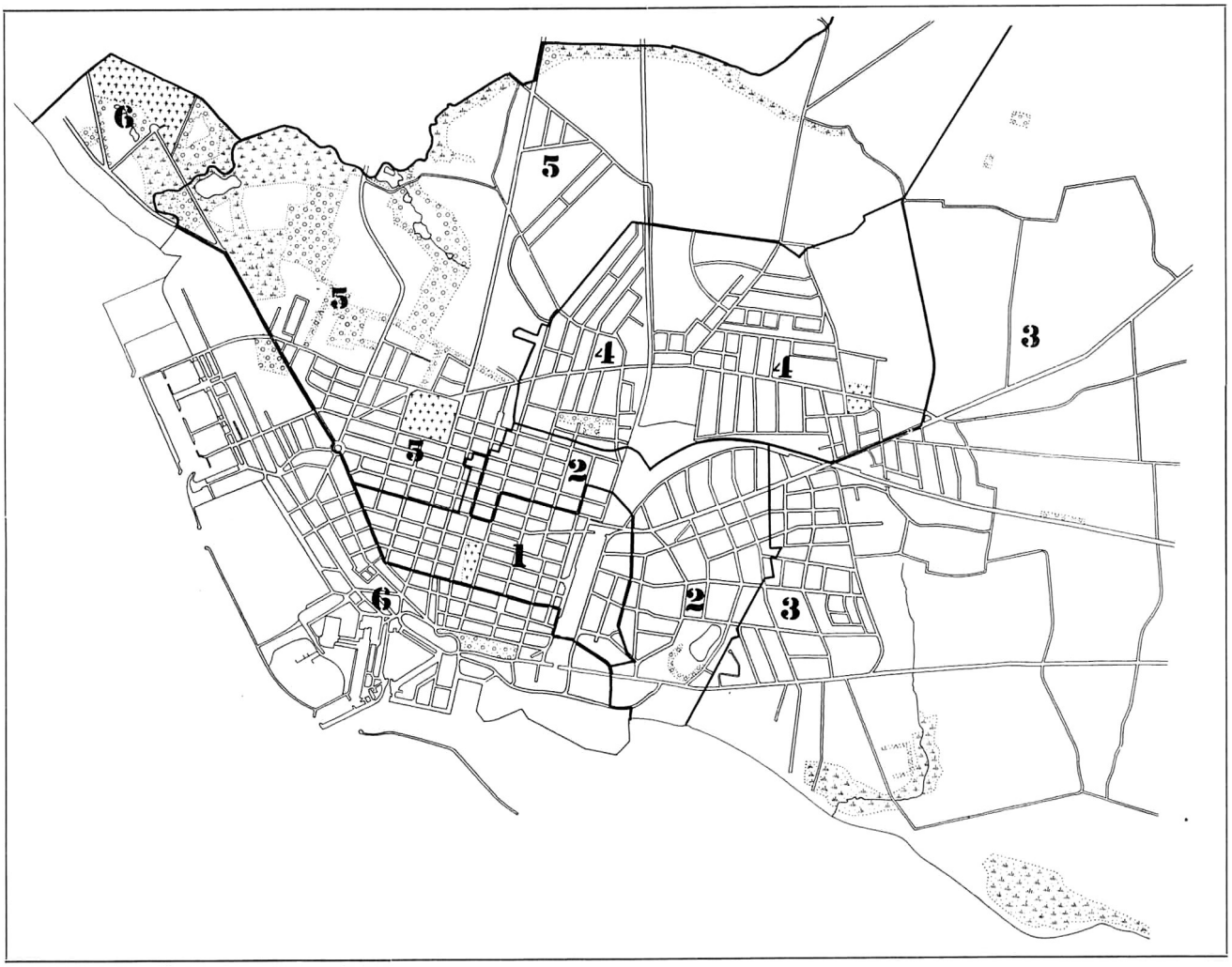
Igennem mange år har Esbjerg Husmoderforening savnet egne lokaler til foreningens foredrags- og mødevirksomhed, herunder selskabeligt samvær og — ikke mindst — til afholdelse af kurser i praktiske fag som madlavning, syning, vævning, broderi og lignende. Med det formål for øje at få fremskaffet de nødvendige lokaler samt lejligheder, der først og fremmest er forbeholdt ældre medlemmer, har Esbjerg Husmoderforening — først og fremmest med foreningens mangeårige formand, fru Agnes V. Nielsen som initiativtager — i en årrække opsamlet midler i en byggefond. En del af disse midler er bidrag fra foreningens medlemmer, medens resten er indtjent ved afholdelse af udstillinger, tombolaer, salg af margueritten og lignende. Allerede i 1956 sikrede man sig en passende grund på hjørnet af Jyllandsgade og Finlandsgade, og i begyndelsen af 1960 var byggefonden så stor, at man kunne påbegynde opførelsen af husmodergården på grundlag af et projekt udarbejdet af arkitekt Alfred Pelle. Den er bygget af håndværksmestre, hvis hustruer er medlemmer af Esbjerg Husmoderforening, og omkostningerne har udgjort ca. 360.000 kr. excl. inventarudgifter. Husmodergården, der blev indviet den 8. april 1961, føjer sig smukt og naturligt ind i omgivelserne og er hensigtsmæssigt indrettet. Lokalerne, der er placeret i tilslutning til et køkken med diverse tilbehør, er på en gang farvemæssigt smukt afstemte og hensigtsmæssigt indrettede, således at de er velanvendelige til såvel større som mindre møder m. v.

Sådan ser der ud, når der til daglig er dækket op i salen i den nye »Esbjerg Husmodergård«.

Udover møde- og undervisningslokaler er der i bygningen indrettet 8 mindre toværelses lejligheder.

Husmodergården er en selvejende institution med særskilt bestyrelse, der dog udelukkende har tilknytning til Esbjerg Husmoderforening. Gården er ikke alene forbeholdt Esbjerg Husmoderforening som sådan, men vil også blive stillet til rådighed for foreningens medlemmer og andre foreninger med lignende formål som husmoderforeningens.

Værdien af de faste ejendomme i Esbjerg

Først og fremmest til brug ved beregning af de ejendomsskatter, som ejerne af faste ejendomme skal betale til staten og kommunen, vurderes — med visse undtagelser — de faste ejendomme af dertil udpegede vurderingsmænd. Med 4 års mellemrum foretages en såkaldt almindelig vurdering. Mellem de almindelige vurderinger foretages hvert år en såkaldt omvurdering af ejendomme, som er forbedret eller bebygget, nyudstykkede grunde o. a. ejendomme, hvis værdi af en eller anden grund er ændret betydeligt. Formålet med omvurderingerne er således at ajourføre vurderingsresultaterne fra den sidste almindelige vurdering.

Pr. 1. september 1960 er der foretaget en almindelig vurdering — den 12'te i rækken. Hovedresultaterne af denne vurdering fremgår af tabel 1. Til sammenligning er i tabellen medtaget hovedresultaerne af den 11'te almindelige vurdering, som blev foretaget pr. 1. september 1956.

Antallet af vurderede ejendomme er steget med 237 eller 3,3 % til 7.429. Stigningen skyldes i det væsentlige udstykninger.

Ejendomsværdien, d.v.s. værdien af grund og bygninger, er steget med knap 219 mill. kr. eller ca. 47 % til ca. 685 mill. kr. Grundværdien er ste-

Tabel 1. **11. og 12. almindelige vurdering.**

	11. alm. vurdering pr. 1. 9. 1956	12. alm. vurdering pr. 1. 9. 1960	Stigning
Antal vurderede ejendomme	7.192	7.429	237
Ejendomsværdi 1.000 kr.	466.241,8	685.035,0	218.793,2
Grundværdi 1.000 kr.	88.592,6	134.812,9	46.220,3
Forskelsværdi 1.000 kr.	377.649,2	550.222,1	172.572,9

get med godt 46 mill. kr. eller ca. 52 %, d.v.s. noget mere end forskelsværdien, der er steget med ca. 173 mill. kr. eller ca. 46 %.

Det må formentligt anses for givet, at vurderingerne i 1960 ligger noget nærmere handelsværdien, end vurderingerne i 1956 gjorde, og at en vis — formentlig mindre — del af stigningerne i ejendomsværdien skyldes dette forhold. Ses der bort fra dette forhold, skyldes værdistigningen:

1. Den ved investering fremkomne værdistigning, d.v.s. værdistigning på grund af opførelse og forbedring af bygninger og forbedring af grunde ved anlæg af gader, veje, kloaker m. v.
2. Den almindelige stigning i ejendomspriserne.

Det kan ikke af vurderingsfortegnelserne ses, hvorledes værdistigningen fordeler sig på de to nævnte årsager, men det er formentlig muligt at få et nogenlunde godt skøn over dette forhold ved at se nærmere på omvurderingerne i 1957, 1958 og 1959.

Der foretages på grund af klage over vurderingerne et vist antal omvurderinger. I det følgende er der set bort fra disse, d.v.s. at der kun er medtaget omvurderinger, som vedrører ejendomme, hvis værdi er steget (evt. faldet) på grund af opførelse af bygninger, eller forbedring af bygninger eller grunde. Tabel 2 viser forskelsværdiens stigning og tabel 3 grundværdiens stigning ved de 3 omvurderinger.

Det fremgår af tabel 2, at forskelsværdien er steget stærkest i distrikterne 4, 5 og 6. Disse distrikter omfatter bl. a.: Boldesager, Jerne nord for Storegade, Kvaglund, Spangsbjerg, kvarteret omkring Grådybet og havneområdet, d.v.s. alt vest og syd for Hjertingvej, Strandbygade, Skolegade, Gasværksgade og Søndergade. Taget under ét er forskelsværdien steget 61,5 mill. kr. i disse tre distrikter, d.v.s. at godt 80 % af forskelsværdiens stigning ved de tre omvurderinger vedrører disse tre distrikter. Dette er en følge af, at langt den væsentligste del af byggeriet har fundet sted i disse distrikter. Forskelsværdiens stigning ved de tre omvurderinger, ialt 75,8 mill. kr., indeholder en vis prisstigning, idet der ved omvurderingerne er taget et vist hensyn til den almindelige stigning i ejendomspriserne. Langt den største del af beløbet vedrører imidlertid nybyggeri, der på vurderingstidspunktet ikke er steget i pris, hvorfor der i de nævnte 75,8 mill. kr. kun kan være en meget lille prisstigning. Herefter kan der formentlig gås ud fra, at af det nævnte beløb vedrører mindst 65—70 mill. kr. investeringer. De tre omvurderinger omfatter imidlertid kun ¾ af perioden 1/9 1956—1/9 1960. Der må derfor til de nævnte 65—70 mill. kr. lægges ca. ⅓ for at få investeringen i hele perioden. Herefter kan der formentlig regnes med, at den ved investering fremkomne værdistigning udgør 85—95 mill. kr., d.v.s. godt halvdelen af forskelsværdiens stigning i perioden mellem 11. og 12. alm. vurdering.

Den almindelige prisstigning, der er konstateret ved vurderingen i 1960, er beregnet i tabel 4.

Forskelsværdien er ved den 12. almindelige vurdering steget med ca. 75 mill. kr. eller ca. 16 % af den beregnede grundværdi umiddelbart før vurderingen. Grundværdien er steget med ca. 35 mill. kr. eller ca. 35 % af den beregnede grundværdi umiddelbart før vurderingen.

Tabel 4. **Beregning af den almindelige prisstigning.**

	Samlet forskelsværdi	Samlet grundværdi
Efter omvurderingen i 1959	ca. 450 mill. kr.	ca. 96,5 mill. kr.
Tillæg for investeringer i tiden 1/9-59—1/9-60	ca. 25 » »	ca. 3 » »
Beregnede værdier før den 12. alm. vurdering	ca. 475 » »	ca. 100 » »
Den 12. alm. vurdering	ca. 550 » »	ca. 135 » »
Stigning	ca. 75 mill. kr.	ca. 35 mill. kr.

Tabel 2. **Forskelsværdiens stigning ved omvurderingerne.**

	1957 kr.	1958 kr.	1959 kr.	I alt kr.
1. distrikt	1.951.600	847.700	594.300	3.393.600
2. »	1.491.400	2.506.200	806.900	4.804.500
3. »	2.424.600	1.263.600	2.438.600	6.126.800
4. »	8.987.200	10.896.500	8.626.100	28.509.800
5. »	5.707.000	3.947.700	5.999.900	15.654.600
6. »	4.478.400	7.274.400	5.560.600	17.313.400
	25.040.200	26.736.100	24.026.400	75.802.700

Tabel 3. **Grundværdiens stigning ved omvurderingerne.**

	1957 kr.	1958 kr.	1959 kr.	I alt kr.
1. distrikt	126.000	118.900	88.500	333.400
2. »	253.400	224.500	16.400	494.300
3. »	92.300	319.200	204.500	616.000
4. »	478.500	1.422.000	397.600	2.298.100
5. »	195.500	384.700	218.700	798.900
6. »	360.000	949.500	1.486.600	2.796.100
	1.505.700	3.418.800	2.412.300	7.336.800

Esbjerg-borger – Esbjerg-bygger

Til minde om konsul D. Lauritzen vedtog byrådet i anledning af 100-årsdagen for hans fødsel at opstille en skulptur, symboliserende sømandens og fiskerens afsked med hustru og barn. Mindesmærket, der er udført af billedhuggeren Helge Holmskov, er opstillet i byparken. Ved afsløringshøjtideligheden på konsulens 101-årsdag den 23. november 1960 udtalte borgmester L. Høyer-Nielsen:

Den 23. november 1859 fødtes i Ribe en dreng, der kom til at øve usædvanlig stor indflydelse ikke alene i, men også på nabobyen.

Drengen var konsul Ditlev Lauritzen — byen er Esbjerg.

Som ganske ung — så ung, at han efter datidens lovgivning ikke kunne starte forretning i eget navn — slog Lauritzen sig ned i den næsten pludseligt opståede by ved den havn, der var kommet på et lovbud. Og her tilbragte han sine ungdoms- og manddomsår og øvede sin manddomsgerning i 30 år på en sådan måde, at byens vækst og mandens virke er uløseligt knyttet til hinanden.

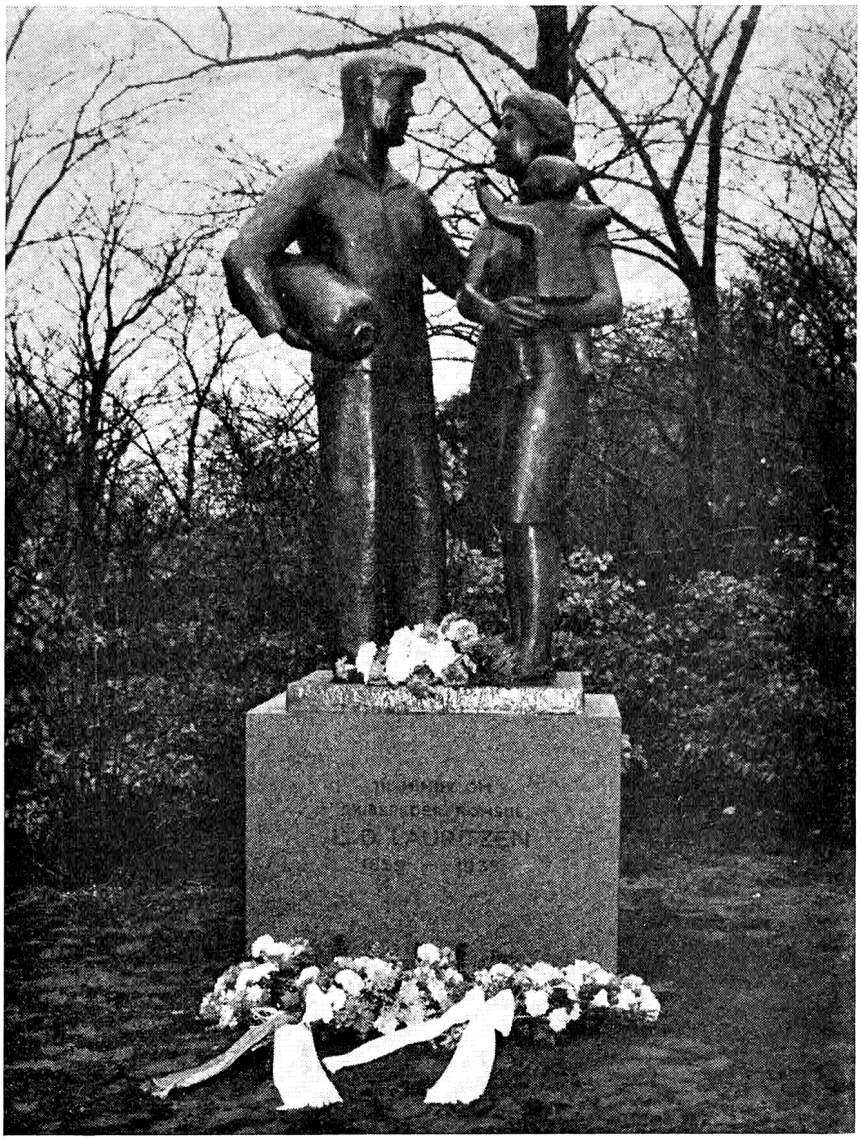
Det er selvfølgelig overdrevet at sige, at uden byen var manden ikke blevet det, han blev, men det er rigtigt, at netop den hastigt voksende by gav de store muligheder for den fulde brug af hans fremragende evner og rige menneskelige egenskaber.

Det er selvfølgelig også overdrevet at sige, at uden konsul Lauritzen var Esbjerg ikke blevet det, den er, men det er også rigtigt, at netop hans indsats i allerhøjeste grad har skabt den hurtige og rigtige vækst af byen — hvad klart ses af, at de af ham startede virksomheder den dag i dag er blandt de foretagender, der stærkest præger vor by, som de har gjort det lige fra dengang.

Og det er derfor ikke overdrevet at sige, at ingen enkelt person i Esbjergs historie i så høj grad har været med til at bygge den by, vi alle er så glade ved og vel også er lidt stolte over, som konsul Lauritzen har været det.

Derfor var det sikkert for os alle i bystyret, som det var det for mig, en ganske naturlig ting at godkende ideen om på 100-årsdagen for konsulens fødsel at vedtage at rejse den gamle Esbjerg-borger og Esbjerg-bygger et mindesmærke her, hvor by og havn mødes.

Selv har konsul Lauritzen ved sin gerning i vor by mejslet sit navn ind i Esbjergs historie; med dette mindesmærke, som jeg hermed har den glæde og ære at afsløre, takker Esbjerg by konsulen for denne gerning og lader mindesmærket fortælle kommende slægter om denne gernings betydning for vor forhåbentlig stedse friske, raske og sunde by.

Hvorledes kommunens udgifter dækkes

Til belysning af Esbjerg kommunes økonomiske virksomhed er på grundlag af overslaget for 1961—62 udarbejdet hosstående oversigt over driftsudgifterne. Hertil kommer yderligere betydelige udgifter til anlægsarbejder, f. eks. til opførelse af en kunstpavillon i byparken, en svagbørns- og feriekoloni ved Stenderup hage, et nyt vandværk i Spangsbjerg, gade- og vejarbejder, kloakeringsarbejder og opførelsen af rensningsanlæg. Udgifterne til disse anlægsarbejder vil formentlig andrage over 10 mill. kr. i 1961—62, d.v.s. at kommunens samlede udgifter vil andrage over 100 mill. kr.

Af udgifterne til anlægsarbejder vil den største del blive finansieret ved optagelse af lån. Til nogle af arbejderne ydes statstilskud, og kommunen har selv opsamlet midler til delvis finansiering af nogle af arbejderne. Det bør vel også nævnes, at Kunstforeningen og Ny Carlsberg fonden yder betydelige tilskud til opførelse af kunstpavillonen.

Af kommunens driftsudgifter på ca. 93 mill. kr. betaler forbrugerne direkte ca. 27,5 mill. kr. eller ca. 30 %. Den største del af dette beløb kommer ind i form af huslejer, betaling for gas, el, fjernvarme og vand. Til delvis dækning af sygehus- og sundhedsudgifterne betaler forbrugerne, det vil stort set sige sygekasserne, ca. 1,4 mill. kr.

Staten, det mellemkommunale refusionsforbund, vejfonden, Ribe amt, invalideforsikringsfonden o.a. betaler ca. 33,5 mill. kr. eller ca. 36 % af kommunens udgifter. Langt den væsentligste del af dette beløb vedrører »de tre store« udgiftsområder, socialvæsenet, sygehus- og sundhedsvæsenet og skolevæsenet. Til delvis dækning af gade- og vejudgifterne får kommunen et betydeligt beløb fra vejfonden, ligesom den får tilskud til hel eller delvis dækning af forskellige andre udgifter.

Kommunen skal herefter selv tilvejebringe dækning for knap 32 mill. kr. eller godt 34 % af udgifterne. Dette beløb fremkommer i form af følgende indtægter:

Renter	ca.	2,0	mill. kr.
Overført overskud	»	1,8	» »
Ejendomsskatter	»	5,7	» »
Sømandsskatter ...	»	0,8	» »
Selskabsskatter	»	0,6	» »
Personlige skatter til kommunen ..	»	20,4	» »
Andre skatter og indtægter	»	0,7	» »

Af kommunens samlede driftsudgifter på ca. 93 mill. kr. betales således kun 20,4 mill. kr. eller knap 22 % i form af personlige skatter til kommunen. Med henblik på at give et indtryk af, hvad skatteyderne får for deres kommuneskat, giver vi til slut en oversigt, der viser, hvorledes kommunen anvender en hundredkroneseddel, som bliver betalt i kommuneskat:

Skolevæsen	26,78 kr.
Socialvæsen	23,16 »
Administration	15,10 »
Sygehus- og sundhedsvæsen	7,82 »
Gade- og vejvæsen	6,08 »
Spildevand og renovation	2,98 »
Parker, idrætsanlæg m. v.	2,49 »
Faste ejendomme	2,42 »
Afdrag og henlæggelser ...	2,39 »
Kirkegårde m. v.	1,78 »
Biblioteker	1,69 »
Bidrag til forskellige institutioner og formål	1,30 »
Brandvæsen og civilforsvar	1,15 »
Andre driftsvirksomheder	0,41 »
Andre udgifter	4,45 »
Ialt ...	100,00 kr.

	Udgifter i alt	Dækkes af:		
		Forbrugere	Staten m. v.	Kommunen
	Kr.	%	%	%
Faste ejendomme	2.817.764	72,7	–	27,3
Gasforsyning	3.678.700	100,0	–	–
Elforsyning	9.713.300	100,0	–	–
Varmeforsyning	5.460.000	100,0	–	–
Vandforsyning	1.107.700	100,0	–	–
Andre driftsvirksomheder	215.800	39,2	–	60,8
Almindelige administrationsudgifter	5.367.900	2,7	7,6	89,7
Offentlig forsorg	5.113.100	14,0	45,9	40,1
Sygeforsikring, invalide- og folkepension ...	20.205.700	5,5	73,1	21,4
Forskellige sociale udgifter	2.616.800	1,2	60,6	38,2
Sygehus- og sundhedsudgifter	9.306.000	15,0	58,2	26,8
Skoler	16.341.500	2,0	45,8	52,2
Bibliotek	647.200	0,2	16,7	83,1
Gader, veje, pladser og broer	2.792.600	0,3	30,3	69,4
Spildevand, renovation m. v.	1.673.700	43,3	–	56,7
Parker, idrætsanlæg m. v.	992.400	20,1	–	79,9
Kirkegårde m. v.	897.000	36,7	–	63,3
Brandvæsen og civilforsvar	462.500	10,6	9,7	79,7
Bidrag til forskellige institutioner og formål	413.200	–	–	100,0
Andre udgifter	1.847.900	–	23,2	76,8
Afdrag og henlæggelser	1.119.300	31,9	–	68,1
	92.790.064	29,6	36,0	34,4

Befolkningen i Esbjerg[1)]

I. Indledning.

Esbjergs befolkning er vokset meget hurtigt i de ca. 90 år, som er forløbet, siden grundlaget for byens eksistens blev skabt ved bygningen af den første havn, dokhavnen.

I mange år voksede byen næsten udelukkende som følge af tilflytning, og i næsten alle de år, byen har eksisteret, har tilflytningsoverskuddet været af stor betydning for byens vækst. I årene 1921-30 var tilflytningsoverskuddet således væsentligt større end fødselsoverskuddet. Det samme var i øvrigt tilfældet så sent som i 1942 og 1943. Forholdene i disse to år var dog helt ekstraordinære på grund af, at der omkring Esbjerg opførtes store tyske befæstningsanlæg.

Når en by hurtigt vokser på den omtalte måde, bliver dens befolkning let forskellig fra befolkningerne i andre byer, som i et roligere tempo vokser i løbet af århundreder. Befolkningens sammensætning — først og fremmest fordelingen på alder og køn — er imidlertid af stor betydning for udviklingen fremover, og vi har derfor anset det for formålstjenligt at foretage en række sammenligninger af befolkningen i Esbjerg og befolkningerne i nogle andre store byer. Som grundlag er benyttet oplysninger fra folketællingen i 1950, opgørelser foretaget på grundlag af folkeregistrets hulkortkartoteker og forskelligt andet statistisk materiale.

[1)] Befolkningsudviklingen i Esbjerg i perioden 1868—1940 er skildret i en artikel i dette tidsskrifts 4. ågang nr. 3.

II. Aldersfordelingen.

Befolkningernes aldersfordeling i de største jydske byer ved folketællingen i 1950 fremgår af tabel 1, der viser, at Esbjerg havde relativt mange indbyggere i de unge aldersklasser og relativt få indbyggere i de ældre aldersklasser. Tabellen viser i øvrigt, at Århus og — omend i mindre udpræget grad — Aalborg og Kolding har forholdsvis mange indbyggere i alderen 20—29 år. Dette skyldes blandt andet, at disse byer er uddannelsescentre, hvortil mange flytter omkring 20 års alderen.

Tabel 2 er beregnet på grundlag af tabel 1, idet gennemsnittet af de 5 byers aldersfordeling er udregnet som et simpelt gennemsnit af procenterne i tabel 1. Forskellen i absolutte tal mellem aldersfordelingen i Esbjerg og i de 5 byer er beregnet på grundlag

Tabel 1. **Aldersfordelingen i de største jydske byer.**

	Esbjerg	Århus	Aalborg	Randers	Horsens	Kolding
	%	%	%	%	%	%
0— 9 år	21,4	17,7	20,0	20,3	18,4	19,1
10—19 »	14,7	13,3	13,3	14,2	13,3	13,5
20—29 »	15,9	16,0	15,7	14,5	14,7	15,3
30—39 »	15,5	15,2	16,0	15,0	14,2	15,4
40—49 »	13,6	14,3	13,6	13,2	13,5	13,2
50—59 »	9,5	10,9	10,3	9,7	11,4	10,4
60—69 »	5,9	7,5	6,8	7,5	8,5	7,5
70—79 »	2,8	4,1	3,4	4,5	4,7	4,3
80 år og derover	0,7	1,0	0,9	1,1	1,3	1,3
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 2.

	Esbjerg %	Gennemsnit af 5 andre store jydske byer %	Forskel %	Forskel absolutte tal	Esbjerg folketal
0— 9 år	21,4	19,1	2,3	1110	10.347
10—19 »	14,7	13,5	1,2	580	7.075
20—29 »	15,9	15,2	0,7	340	7.655
30—39 »	15,5	15,2	0,3	140	7.460
40—49 »	13,6	13,6	–	–	6.542
50—59 »	9,5	10,5	÷1,0	÷480	4.592
60—69 »	5,9	7,6	÷1,7	÷820	2.835
70—79 »	2,8	4,2	÷1,4	÷680	1.349
80 år og derover	0,7	1,1	÷0,4	÷190	350
	100,0	100,0	.	.	48.205

Tabel 3. **De produktive aldersklassers relative størrelse.**

	Esbjerg	Århus	Aalborg	Randers	Horsens	Kolding
Mænd	63,0	64,5	63,5	60,6	62,6	62,8
Kvinder	64,5	66,9	65,9	63,3	64,7	65,1

af Esbjergs folketal ved folketællingen i 1950, 48.205 indbyggere.

Tabellen viser, at i forhold til de 5 nævnte byer havde Esbjerg et meget betydeligt overskud af unge og et tilsvarende underskud af personer over 50 års alderen. I alderen 0—9 år var overskudet størst, idet det var godt 1.100, d.v.s. at antallet af børn i denne alder var 11 % større, end det ville have været, hvis aldersfordelingen var den samme i Esbjerg som i de andre 5 byer.

Som det — Esbjergs historiske udvikling taget i betragtning — kunne ventes, findes den største forskel i de ældste aldersklasser. Esbjerg havde således kun 1.699 personer, som var 70 år eller derover. Havde aldersfordelingen været den samme som i de 5 nævnte byer, ville antallet af personer i denne alder have været 2.570 eller godt 50 % større end det faktiske antal.

Tabel 3 viser, hvor stor en del af Esbjergs og de 5 nævnte byers befolkning, der var i alderen 16—64 år, d.v.s i den produktive alder. Det fremgår af tabellen, at Esbjerg for mændenes vedkommende lå meget nær, men for kvindernes vedkommende lidt lavere end gennemsnittet.

Aldersfordelingen i Esbjerg var således meget forskellig fra aldersfordelingen i de andre store jydske byer, idet Esbjerg — populært sagt — ville få disse byers aldersfordeling, hvis 2.000 børn og unge blev erstattet med pensionister og personer lidt under pensionsalderen.

III. Den skæve aldersfordelings følger.

Antallet af personer i ikke-produktiv alder, d.v.s. 15 år og derunder eller 65 år og derover, var i Esbjerg som i de andre store jydske byer 36—37 % af befolkningen. Denne gruppe var imidlertid sammensat anderledes i Esbjerg end i de nævnte byer, idet der var forholdsvis mange børn og forholdsvis få ældre i Esbjerg. Dette forhold, som næppe kan have ændret sig væsentligt i de forløbne 10 år, indebærer en række konsekvenser, hvoraf nogle få skal omtales nærmere:

Esbjerg kommunes udgifter til skolevæsen og andre foranstaltninger til gavn for børnene og de unge er relativt høje, men til gengæld er udgifterne til social forsorg, specielt folkepension m. v. lave.

Tilstedeværelsen af et forholdsvis stort antal unge indebærer — alt andet lige — at antallet af nystiftede ægteskaber er forholdsvist stort, hvilket medfører, at efterspørgselen efter lejligheder bliver stor. Da der kun er få gamle i Esbjerg, kommer hertil yderligere, at kun få lejligheder bliver ledige ved dødsfald, d.v.s. at en forholdsvis stor del af efterspørgselen efter lejligheder må dækkes ved nybyggeri.

Tilgangen af unge til arbejdsmarkedet er stor, hvilket må være en

væsentlig fordel for Esbjergs mange hurtigt voksende virksomheder og eventuelle nye virksomheder, idet de forholdsvis hurtigt kan få deres behov for arbejdskraft dækket, f. eks. ved selv at uddanne de unge, de har brug for.

IV. Kvindeoverskud, fødselshyppighed m. v.

De fleste byer har et vist overskud af kvinder. Dette skyldes bl. a., at mænds dødelighed er større end kvinders, og at tilflytningen fra landdistrikterne har været noget større for kvindernes end for mændenes vedkommende.

Tabel 4. **Kvindeoverskudet i de store jydske byer.**

	Esbjerg	Århus	Aalborg	Randers	Horsens	Kolding
Kvinder	24.274	61.272	41.491	20.795	18.607	16.156
Mænd	23.931	54.895	38.315	19.303	17.291	14.861
I alt	48.205	116.167	79.806	40.098	35.898	31.017
Kvindeoverskud ...	343	6.377	3.176	1.492	1.316	1.295

Tabel 5. **Kvindeoverskudet i de store jydske byer i 15—49 års alderen.**

	Esbjerg	Århus	Aalborg	Randers	Horsens	Kolding
Kvinder	12.780	32.404	22.061	10.543	9.191	8.283
Mænd	12.410	28.078	19.346	9.391	8.369	7.436
Kvindeoverskud ...	370	4.326	2.715	1.152	822	847
Antal kvinder pr. 100 mænd ...	103	115	114	112	110	111

Tabel 6. **Antallet af ugifte kvinder.**

	Esbjerg	Århus	Aalborg	Randers	Horsens	Kolding
15—24 år	66,7 %	73,5 %	69,8 %	71,0 %	68,8 %	70,7 %
25 år og derover ...	11,3 %	15,9 %	13,4 %	13,2 %	13,7 %	15,0 %

Kvindeoverskudet i de store jydske byer ved folketællingen i 1950 fremgår af tabel 4, der viser, at Esbjerg havde et bemærkelsesværdigt lavt kvindeoverskud. En af årsagerne til dette er, at Esbjerg kun har få gamle, d.v.s. at kvindernes høje gennemsnitslevealder endnu ikke har fået stor betydning, men selv når dette forhold tages i betragtning, synes kvindeoverskudet bemærkelsesværdigt lille. Bl. a. for at eliminere den væsentligste del af det kvindeoverskud, som opstår på grund af kvindernes høje gennemsnitslevealder, er i tabel 5 vist, hvor stort kvindeoverskudet var i 15—49 års alderen.

I Esbjerg var der i alderen 15—49 år kun 103 kvinder pr. 100 mænd, medens der i de andre byer var 110—115 kvinder pr. 100 mænd. Det synes indlysende, at det lave kvindeoverskud i Esbjerg må få indflydelse på befolkningsforholdene, bl. a. fordi kvindernes mulighed for at blive gift må være væsentligt større i Esbjerg end i de andre byer. I tabel 6 er dette forhold søgt belyst nærmere.

Det fremgår af tabellen, at Esbjerg havde væsentligt færre ugifte kvinder end de andre byer. I denne forbindelse kan nævnes, at Esbjerg til gengæld havde flere ugifte mænd end de andre byer, idet 11,2 % af mændene over 24 år var ugifte, medens kun 9,3—10,5 % af mændene i samme alder var ugifte i de andre byer. Det kan selvsagt ikke bevises, at det forhold, at væsentligt flere af Esbjergs kvinder bliver gift — og formodentligt gift i en forholdsvis lav alder — er en følge af, at der ikke er noget kvindeoverskud af betydning i Esbjerg. Teoretisk set kan forholdet skyldes andre faktorer, f. eks. at der måske kun er få gode eller egnede stillinger til ugifte kvinder, hvorfor disse søger til andre byer. Denne forklaring er dog lidet sandsynlig, men det er muligt, at der er forhold af denne art, som er med til at skabe den nøje balance mellem antallet af kvinder og mænd. Hvorom alting er, kan det fastslås, at denne nøje balance fandtes i 1950 — og stadig findes — og at antallet af gifte kvinder er forholdsvis højt.

Disse forhold må forventes at have en vis indflydelse på fødselshyppigheden. Der findes imidlertid ikke egnet statistisk materiale til en direkte beregning af fødselshyppighederne i de nævnte byer. I stedet er derfor beregnet, hvor mange der ville være blevet født i disse byer i 1949—51, hvis fødselshyppigheden havde været den samme i disse byer som i hele landet. Der er med andre ord beregnet et »forventet« antal fødte, hvorefter dette antal er sammenlignet med det faktiske antal fødte. Disse beregninger viser, at Esbjerg er den eneste by, der havde en fødselshyppighed højere end gennemsnittet for hele landet, hvilket synes i god overensstemmelse med det forhold, at der kun er få ugifte kvinder i Esbjerg.

V. Udviklingen i perioden 1950—60.

I tiden fra folketællingen den 7. november 1950 til 1. januar 1960, d.v.s. i løbet af godt ni år er Esbjergs befolkning steget fra 48.205 til 54.554*) eller med 13,2 %. Aldersfordelingen er i løbet af disse år ændret som vist i tabel 7, der viser væsentlige forskydninger.

Af størst interesse er vel, at de store årgange, der i 1950 var i alderen 0—9 år, og i 1960 næsten alle var rykket op i 10—19 års gruppen, har fået denne gruppe til at stige fra 7.075 til 10.115, eller med omtrent 50 %. Denne gruppe er i disse år af særlig interesse for byen. Fra den kommer et meget stort udbud af arbejdskraft, der under de nuværende gode konjunkturer sikkert vil få en god uddannelse og blive godt indplaceret i erhvervslivet. Set ud fra erhvervslivets synspunkt er disse store årgange derfor formentlig et værdifuldt aktiv i den nuværende situation.

Men disse store årgange stiller også store krav til bysamfundet. Af disse er vel kravet om boliger det vanskeligste at opfylde, da der allerede er et stærkt behov for boliger på grund af højere gennemsnitsalder, lavere vielsesalder og højere levefod. Netop nu begynder de unge fra de store årgange at indgå ægteskaber, og det kan derfor forudses, at antallet af indgåede ægteskaber vil stige stærkt i de nærmeste år. På grundlag af de foreliggende tal må man skønne, at antallet af indgåede ægteskaber i løbet af ganske få år vil stige med omkring 125 pr. år, d.v.s. at efterspørgselen efter

*) Optællingen pr. 1. januar 1960 er foretaget ved hjælp af hulkort og viser et folketal, som er 3 større end registerfolketallet.

Tabel 7. **Aldersfordelingen i Esbjerg 7. 11. 1950 og 1. 1. 1960.**

	Antal indbyggere		Procentvis fordeling	
	7. 11. 1950	1. 1. 1960	7. 11. 1950	1. 1. 1960
0— 9 år	10.347	10.216	21,4	18,7
10—19 »	7.075	10.115	14,7	18,6
20—29 »	7.655	7.628	15,9	14,0
30—39 »	7.460	7.752	15,5	14,2
40—49 »	6.542	6.821	13,6	12,5
50—59 »	4.592	5.884	9,5	10,8
60—69 »	2.835	3.828	5,9	7,0
70—79 »	1.349	1.825	2,8	3,3
80 år og derover	350	485	0,7	0,9
	48.205	54.554	100,0	100,0

boliger vil stige med omkring 125 lejligheder — netto — pr. år.

Det fremgår videre af tabel 7, at fænomenet de store årgange har fået en særlig form i Esbjerg, idet antallet af 0—9 årige i 1960 er af samme størrelse som antallet af 10—19 årige, d.v.s. at der ikke er fulgt mindre årgange efter de store årgange (forholdet er dog lidt anderledes, hvis vi betragter de enkelte årgange i stedet for 10-års grupperne). Dette indebærer bl. a. den fordel, at børnehaver, skoler o. l., som bygges af hensyn til de store årgange, ikke bliver overflødige senere.

Det fremgår videre af tabellen, at der i 1960 var relativt færre i alderen 20—49 år end i 1950. I alderen under 20 år var i 1960 37,3 %, men i 1950 kun 36,1 % af befolkningen, d.v.s. at denne gruppe er steget på grund af, at fødselstallene ikke er gået synderligt ned. Antallet af personer over 50 år er også steget og udgjorde i 1960 22,0 % af befolkningen mod 18,9 % i 1950.

I perioden 1950-60 er forholdet mellem antallet af mænd og kvinder på trods af en meget betydelig til- og fraflytning ikke ændret, hvilket forformentligt er den vigtigste årsag til, at fødselstallet i Esbjerg stadig er relativt højt. (I 1950-60 var det ca. 8 % højere end gennemsnittet for hele landet).

VI. Afsluttende bemærkninger.

En bys befolkning kan beskrives på mange måder. Den kan vurderes ud fra forskellige synspunkter, alt efter hvilke sider af menneskets liv man lægger vægt på. Foranstående beskrivelse i »kolde, nøgne tal« tilsigter kun at være en beskrivelse af alder og antal og — i mindre grad — en diskussion af visse følger af de fundne særpræg.

I tilknytning til de foranstående sammenligninger gennemføres for tiden en række beregninger vedrørende befolkningens udvikling i de næste 20 år. I en artikel i næste nummer af dette tidsskrift vil der blive redegjort for resultaterne af disse beregninger.

ESBJERG HAR PASSERET DE *55.000*

Oversigt over registerfolketallet og dets bevægelser i Esbjerg kommune fra 1930—1961.

× År	Registerfolketal ved årets begyndelse	Fødselsoverskud	Tilflytningsoverskud	Tilvækst	Registerfolketal ved årets slutning
1930	26.298	283	488	771	27.069
1931	27.069	312	881	1193	28.262
1932	28.262	265	516	781	29.043
1933	29.043	270	239	509	29.552
1934	29.552	321	430	751	30.303
1935	30.303	238	262	500	30.498[1])
1936	30.498	252	265	517	31.015
1937	31.015	290	318	608	31.623
1938	31.623	314	367	681	32.304
1939	32.304	318	÷ 200	118	32.422
1940	32.422	267	159	426	33.395[1])
1941	33.395	345	285	630	34.025
1942	34.025	465	591	1056	35.081
1943	35.081	536	1201	1737	36.818
1944	36.818	557	7	564	37.382
1945	37.382	741	÷ 436	305	44.234[2])
1946	44.234	816	292	1108	44.840[1])
1947	44.840	810	45	855	45.695
1948	45.695	709	116	825	46.520
1949	46.520	717	128	845	47.365
1950	47.365	660	÷ 22	638	48.394[1])
1951	48.394	600	÷ 204	396	48.790
1952	48.790	600	÷ 172	428	49.218
1953	49.218	653	÷ 12	641	49.859
1954	49.589	660	÷ 1	659	50.518
1955	50.518	713	98	811	51.211[1])
1956	51.211	564	172	736	51.947
1957	51.947	703	÷ 155	548	52.495
1958	52.495	680	410	1090	53.585
1959	53.585	597	369	966	54.551
1960	54.551	665	106	771	55.301[1])
1961	55.301				

[1]) Tallet er påvirket af revisionsrettelser.
[2]) Den stærke stigning skyldes indlemmelsen af Jerne 1. april 1945.

Som det fremgår af ovenstående oversigt, er folketallet i Esbjerg nu oversteget 55.000, idet det i løbet af 1960 steg til 55.301.

Da 55.000 ikke er noget rundt tal, er begivenheden ikke på nogen måde markeret. Vi kan dog oplyse, at borger nr. 55.000 enten er født i eller tilflyttet Esbjerg den 7. eller 8. juli 1960.

INDKOMSTFORHOLDENE I ESBJERG

i 1958 og 1959

I. Indledende bemærkninger

I nærværende hæfte er — på grundlag af oplysninger fra Esbjerg skattevæsen — for skatteårene 1959-60 og 1960-61 givet en oversigt over indtægts- og formueforholdene i Esbjerg, således som det fremgår af ligningen til personlig opholdskommuneskat. Undersøgelsen er en videreførelse af de tidligere givne lignende oversigter her i tidsskriftet.[1])

Indkomstbeløbene refererer sig ganske overvejende til kalenderårene 1958 og 1959 og formuebeløbene til udgangen af disse år.

Ved indkomst forstås overalt den ansatte indkomst, d.v.s. den indkomst, der fremkommer efter fradrag af betalte personlige skatter og de i henhold til skatteloven tilladte fradrag for forsikringer m. v., herunder lønmodtagerfradrag, men før forhøjelse og nedsættelse efter lejlighed og før fradrag efter statsskattelovens § 8.

For så vidt angår formuen, er der bortset fra indbo, gangklæder, smykker o. l. samt ikke forfaldne livsforsikringssummer, idet disse værdier ikke betragtes som skattepligtig formue.

Endelig må haves i erindring, at undersøgelsen er baseret på tal, som senere kan være ændret — i opad- eller nedadgående retning — af skattemyndighederne.

[1]) Den sidste — for skatteårene 1956–57, 1957–58 og 1958–59 svarende til kalenderårene 1955, 1956 og 1957 — findes i tidsskriftet januar 1960.

II. Hovedresultater.

Af tabel 1 fremgår, at stigningen i den samlede indkomst er fortsat i de omhandlede 2 år, og at indkomsten i 1959 udgjorde 219,1 mill. kr. eller 183,7 mill. kr. mere end i 1939, men herved må Jernes indlemmelse i købstadkommunen i 1945 haves i erindring, idet indlemmelsen medførte en stigning i indkomsten på 13,5 mill. kr., ligesom det må haves i erindring, at indførelsen af sømandsskatteordningen medførte, at antallet af skatteydere blev godt 500 og den ansatte indkomst mindst 6 mill. kr. lavere, end den ellers ville være blevet.

Stigningen i indkomsten siden 1939 udgør 518 %. I samme periode er antallet af skatteydere steget godt 58 %. Der er med andre ord sket en overordentlig stor stigning i den gennemsnitlige indkomst pr. skatteyder. Det-

Tabel 1.

Antal skatteydere og ansat indkomst.

År	Antal skatteydere	Samlet ansat indkomst	
		absolutte tal mill. kr.	forholdstal (1939=100)
1939	14.860	35,4	100
1940	15.164	43,4	122
1941	15.621	58,5	165
1942	15.975	68,2	192
1943	16.856	82,4	233
1944[1])	20.259	97,8	276
1945	20.170	93,2	263
1946	20.255	104,6	295
1947	20.587	108,0	305
1948	20.826	110,0	310
1949	21.211	112,0	316
1950	21.694	113,9	321
1951	21.791	122,8	347
1952	21.943	133,0	375
1953	22.146	144,6	408
1954	22.378	155,7	439
1955	22.603	165,7	467
1956	22.651	179,3	506
1957	23.189	186,6	527
1958	23.642	204,7	578
1959[2])	23.526	219,1	618

[1]) Den store stigning skyldes Jernes indlemmelse i Esbjerg købstadskommune.
[2]) Heri er ikke medregnet søfolk under sømandsbeskatningen.

Tabel 2.

Gennemsnitlig indkomst pr. skatteyder og indbygger.

År	Gennemsnitlig ansat indkomst			
	pr. skatteyder		pr. indbygger[1])	
	absolutte tal kr.	forholdstal 1939=100	absolutte tal kr.	forholdstal 1939=100
1939	2.390	100	1.093	100
1940	2.860	120	1.298	119
1941	3.740	157	1.719	157
1942	4.270	179	1.944	178
1943	4.890	205	2.239	205
1944	4.830	203	2.230	204
1945	4.620	194	2.108	193
1946	5.170	217	2.334	214
1947	5.250	220	2.364	216
1948	5.280	221	2.365	216
1949	5.280	221	2.364	216
1950	5.250	220	2.354	215
1951	5.640	236	2.518	230
1952	6.070	254	2.704	247
1953	6.530	273	2.901	265
1954	6.960	291	3.082	282
1955	7.330	307	3.235	296
1956	7.916	331	3.452	316
1957	8.048	337	3.555	325
1958	8.660	362	3.821	350
1959	9.312	390	4.016	367

[1]) Ved årets slutning.

te er nærmere belyst i tabel 2, hvoraf fremgår, at indkomsten pr. skatteyder og pr. indbygger siden 1939 er steget henholdsvis 290 og 267 %.

Af betydning for det almindelige velstandsniveau i byen er imidlertid ikke blot gennemsnitsindtægterne, men også hvorledes indtægterne fordeler sig på skatteyderne.

Det fremgår af tabel 3, at der har fundet en almindelig forskydning af indtægterne sted i opadgående retning.

I 1939 havde 51,7 % af skatteyderne en ansat indkomst på under 2.000 kr. I 1959 lå kun 14,7 % under denne grænse.

Det store antal skatteydere samler sig nu i indkomstgrupperne omkring 6.000—14.999. Det bemærkes, at antallet af skatteydere med ansatte indkomster over 10.000 kr. er steget fra 17,4 % i 1953 til 41,1 % i 1959.

III. Indkomstfordeling efter erhvervsgrupper.

I hovedoversigten gives der oplysninger om indkomstforhold for de enkelte erhvervsgrupper.

Idet man med hensyn til enkeltheder henviser til nævnte oversigt, skal man nedenfor fremkomme med oplysninger og bemærkninger af mere almindelig karakter.

Tabel 4 giver en oversigt over antal skatteydere og samlet indkomst i 1959 fordelt på hovederhvervsgrupper og viser, hvilken andel de enkelte grupper har i den samlede indkomst.

Af det samlede indkomstbeløb i 1959, 219,1 mill. kr., falder ca. ⅓ på arbejdere, ca. ⅐ på tjenestemænd samt kontorpersonale og ca. ⅑ på fiskeskippere og partfiskere. Personer ude af erhverv samt andre og uangivne erhverv, der udgør tilsammen ca. ⅕ af skatteyderne, har kun en andel på godt $^1/_{14}$ af den samlede indkomst.

Tabel 5 belyser størrelsen af og bevægelsen i den gennemsnitlig ansatte indkomst i 1956-59 inden for de forskellige hovederhvervsgrupper. Det fremgår heraf, at den højeste indkomst findes blandt direktører og fabrikanter. Derefter følger liberale erhverv (læger, tandlæger, advokater, ingeniører, arkitekter m. fl.), andre selvstændige erhvervsdrivende, fiskeskippere og partfiskere og selvstændige handlende.

Den gennemsnitlige stigning for samtlige erhvervsgrupper har i 1957, 1958 og 1959 udgjort henholdsvis 1,7, 7,6 og 7,5 %, men disse gennemsnitsprocenter dækker over stærkt varierende stigninger inden for de forskellige erhvervsgrupper. Særlig store svingninger er der inden for landbrug, fiskeskippere og partfiskere, andre selvstændige erhvervsdrivende samt liberale erhverv.

En særlig interesse knytter der sig naturligt til fiskerierhvervet i videre forstand, da dette erhvervs indtjeningsmuligheder er af særlig stor betydning for bysamfundets økonomi, jfr. artiklen: Erhvervsudviklingen i Esbjerg 1948-58 i dette tidsskrift januar 1960. Fiskerierhvervet i videre forstand omfatter følgende grupper: fiskeskippere, fiskeeksportører, håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri, partfiskere, fiskepakkere og andre arbejdere med erhverv baseret på fiskeri.

Af den samlede indkomst i 1959 på 219,1 mill. kr. faldt 28,4 mill. kr. eller 12,9 % på fiskerierhvervet.

I tabel 6 er givet en oversigt over den gennemsnitlige indkomst og bevægelsen i denne siden 1956. Det

Tabel 3. **Antal skatteydere fordelt efter indkomstens størrelse.**

Indkomst	1939 %	1953 %	1954 %	1955 %	1956 %	1957 %	1958 %	1959 %
under — 2.000	51,7	22,5	21,6	20,8	18,1	18,2	16,8	14,7
2.000 — 3.999	35,4	14,2	13,0	13,2	14,1	13,5	13,7	13,3
4.000 — 5.999	11,4	12,0	11,0	10,7	9,5	8,9	8,7	8,4
6.000 — 7.999		19,2	17,6	15,5	12,9	10,8	9,7	9,0
8.000 — 9.999		14,7	16,2	16,2	16,5	16,6	14,6	13,5
10.000 — 14.999	0,8	12,3	14,6	16,2	19,6	21,8	23,7	26,1
15.000 — 19.999	0,7	2,8	3,3	4,0	5,3	6,4	7,6	8,8
20.000 — 49.999		2,1	2,5	3,1	3,7	3,6	4,8	5,7
50.000 og derover	0,0	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 4.

Antal skatteydere og samlet indkomst i 1959 fordelt på hovederhvervsgrupper.

Erhvervsgruppe	Antal skatteydere	Samlet indkomst 1.000 kr.	Procentvis fordeling af skatteydere	Procentvis fordeling af indkomst
1. Selvstændige landbrugere	89	896,7	0,4	0,4
2. Landbrugsmedhjælpere	40	211,1	0,2	0,1
3. Andre under landbrug m. v. ...	168	1.637,7	0,7	0,8
4. Fiskeskippere og partfiskere	1.504	23.352,9	6,4	10,7
5. Håndværksmestre	731	10.121,8	3,1	4,6
6. Direktører og fabrikanter	280	7.501,8	1,2	3,4
7. Selvstændige handlende	803	11.631,7	3,4	5,3
8. Andre selvstændige erhvervsdrivende	233	4.065,3	1,0	1,9
9. Funktionærer	1.991	21.515,2	8,5	9,8
10. Arbejdere	7.799	74.916,1	33,1	34,2
11. Tjenestemænd samt kontorpersonale	2.458	32.503,5	10,4	14,8
12. Liberale erhverv	283	6.461,8	1,2	3,0
13. Andre erhverv	2.191	7.919,3	9,3	3,6
14. Personer ude af erhverv	2.600	8.127,5	11,1	3,7
15. Andre og uangivne erhverv	2.356	8.211,8	10,0	3,7
I alt	23.526	219.074,2	100,0	100,0

Tabel 5. **Gennemsnitlig ansat indkomst fordelt på hovederhvervsgrupperne 1956–59:**

Erhvervsgruppe	Gennemsnitlig ansat indkomst				Procentvis stigning		
	1956 kr.	1957 kr.	1958 kr.	1959 kr.	1956-57	1957-58	1958-59
1. Selvstændige landbrugere	8.456	8.104	9.178	10.075	÷ 4,2	13,3	9,8
2. Landbrugsmedhjælpere	5.115	4.700	4.989	5.278	÷ 8,1	6,1	5,8
3. Andre under landbrug m. v.	8.164	8.520	9.078	9.748	4,4	6,5	7,4
4. Fiskeskippere og partfiskere	14.937	13.332	15.839	15.527	÷10,7	18,8	÷ 2,0
5. Håndværksmestre	11.385	12.136	12.820	13.847	6,6	5,6	8,0
6. Direktører og fabrikanter	22.935	22.146	24.261	26.792	÷ 3,4	9,6	10,4
7. Selvstændige handlende	11.349	11.664	12.834	14.485	2,8	10,0	12,9
8. Andre selvstændige erhvervsdrivende	14.492	13.872	15.501	17.448	÷ 4,3	11,7	12,6
9. Funktionærer	8.987	9.528	10.129	10.806	6,0	6,3	6,7
10. Arbejdere i håndværk og industri	7.802	8.295	8.725	9.606	6,3	5,2	10,1
11. Tjenestemænd samt kontorpersonale	11.383	11.799	12.533	13.224	3,7	6,2	5,5
12. Liberale erhverv	21.407	20.515	22.843	22.833	÷ 4,2	11,3	÷ 0,0
13. Andre erhverv	2.852	3.089	3.406	3.614	8,3	10,3	6,1
14. Personer ude af erhverv	2.118	2.135	2.470	3.126	0,8	15,7	26,6
15. Andre og uangive erhverv	2.967	3.038	3.066	3.485	2,4	0,9	13,7
Tilsammen	7.916	8.048	8.660	9.312	1,7	7,6	7,5

Tabel 6. **Gennemsnitlig indkomst og procentvis stigning for skatteydere, hvis virksomhed er baseret på fiskerierhverv:**

Erhvervsgruppe	Gennemsnitlig ansat indkomst				Procentvis stigning		
	1956 kr.	1957 kr.	1958 kr.	1959 kr.	1956-57	1957-58	1958-59
Fiskeskippere	22.162	16.625	20.254	18.264	÷25,0	21,8	÷ 9,8
Fiskeeksportører	20.890	16.332	18.751	21.425	÷21,8	14,8	14,3
Håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri	18.676	21.244	23.711	27.453	13,8	11,6	15,8
Partfiskere	12.517	12.277	14.468	14.736	÷ 1,9	17,8	1,9
Fiskepakkere	8.614	9.287	9.532	10.796	7,8	2,6	13,3
Andre arbejdere ved fiskeri	7.836	8.523	8.933	9.809	8,8	4,8	9,8
Tilsammen	13.990	12.785	14.920	14.957	÷ 8,6	16,7	0,2

fremgår af tabellen, at indtægtsfaldet i 1957 skyldes skippernes og fiskeeksportørernes faldende indtægter. Faldet i fiskeskippernes indtægter i 1959 er, jfr. at der er stigning i partfiskernes indtægter, muligvis ikke udtryk for en reel indtægtsnedgang, men kan helt eller delvis skyldes de store afskrivninger på mange nybyggede kuttere.

IV. Formueforhold.

Jævnsidigt med den kraftige indtægtsstigning siden 1939 har der fundet en betydelig forøgelse sted af den samlede formue, hvilket fremgår af tabel 7. Den samlede formue er siden 1939 steget fra 55,7 mill. kr. til 364,9 mill. kr. eller med 555 %. Det bemærkes, at den væsentligste del af de store stigninger i den samlede formue i 1950 og 1956 skyldes, at der i disse år er foretaget nye ejendomsskyldvurderinger (10. og 11. almindelige vurdering).

Tabel 7. **Formuebevægelsen.**

Udgangen af året	Antal skatteydere med formue	% af det samlede antal skatteydere	Samlet formue mill. kr.	Formue pr. skatteyder med formue kr.
1939	4.063	27,3	55,7	13.720
1949	11.520	54,3	178,8	15.523
1950	10.237	47,2	213,1	20.820
1951	10.215	46,9	217,3	21.269
1952	10.783	49,1	216,0	20.035
1953	10.698	48,3	230,4	21.534
1954	10.989	49,1	242,0	22.024
1955	11.475	50,8	257,3	22.418
1956	12.174	53,7	317,5	26.083
1957	12.376	53,4	329,3	26.605
1958	12.724	53,8	347,2	27.288
1959	12.740	54,2	364,9	28.641

Antallet af formueejere er steget fra 4.063 til 12.740 eller med 214 %, og den gennemsnitlige formue pr. skatteyder med formue er steget fra 13.720 kr. til 28.641 kr. eller med 109 %.

Oplysningerne om indtægts- og erhvervsforholdene i Esbjerg er hidtil blevet offentliggjort ca. hvert tredie år. Dette har bl. a. indebåret, at en del af oplysningerne ved offentliggørelsen har været temmelig forældede, hvilket har været mindre heldigt i de sidste år, hvor der har været forholdsvis store ændringer i indtægts- og erhvervsforholdene. Bl. a. med det formål for øje at få offentliggjort disse oplysninger noget hyppigere er den hidtil benyttede hovedtabel derfor erstattet af den følgende væsentligt mindre omfattende tabel, der har den fordel, at den i formen nøje svarer til de tabeller, som offentliggøres af Statistisk Departement og forskellige andre kommuner.

Erhvervsgrupper	Ans				
	0— 2.999	3.000 — 3.999	4.000— 5.999	6.000— 7.999	8.000— 9.999
1. LANDBRUG, FISKERI M. V.					
10–12. Landbrugere, selvstændige	8	1	5	13	19
13. Landbrugsmedhjælpere	12	8	10	10	3
14. Arbejdere ved land- og skovbrug	1	—	—	—	—
15. Andre beskæftigede ved land- og skovbrug	2	—	3	1	2
16. Gartnere (selvstændige)	8	4	3	17	16
17. Gartnerimedhjælpere	2	1	6	17	28
18. Fiskeskippere (kutterejere)	12	4	7	15	21
19. Partfiskere	49	15	37	68	121
2. HÅNDVÆRK					
20. Håndværksmestre i næringsmiddelindustrien	5	1	8	9	16
21. Håndværksmestre i tekstilindustrien	2	2	—	8	4
22. Håndværksmestre i bygningsindustrien	16	3	11	22	35
23. Håndværksmestre i jern- og metalindustrien	1	—	—	1	4
24. Håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri	—	—	1	—	3
25. Håndværksmestre i andre erhverv	23	11	27	40	53
3. INDUSTRI, HANDEL OG TRANSPORT					
30. Direktører	1	1	3	6	4
31. Fabrikanter	5	2	5	2	5
32. Grosserere	3	—	1	3	4
33. Købmænd og detailhandlende m. v.	15	7	17	38	36
34. Handlende med manufaktur	8	1	8	3	3
35. Andre handlende	51	16	39	72	65
36. Hotelejere og restauratører	3	1	4	4	2
37. Vognmænd o. l.	3	—	6	18	25
38. Entreprenører	—	—	—	—	2
39. Fiskeeksportører	6	1	5	3	8
4. FUNKTIONÆRER					
40. Tekniske funktionærer	2	1	6	11	28
41. Butikspersonale	79	49	96	85	88
42. Repræsentanter	8	6	10	20	29
43. Tjenere	10	5	25	31	29
44. Underordnet personale ved søtransport	80	6	31	57	71
45. Andre funktionærer	23	10	33	54	102
5. ARBEJDERE					
50. Bagersvende	8	3	3	18	41
51. Murersvende	14	5	6	30	55
52. Snedkersvende	11	1	9	29	57
53. Smede- og maskinarbejdere	29	9	15	37	113
54. Svende og øvrige faglærte arbejdere	142	54	132	233	472
55. Arbejdsmænd	437	158	456	520	814
56. Chauffører, kuske og bude	187	56	61	90	191
57. Havnearbejdere	11	3	5	19	49
58. Fiskepakkere	14	6	16	33	51
59. Arbejdere ved andre erhverv baseret på fiskeri	7	—	14	17	25
6. TJENESTEMÆND SAMT KONTORPERSONALE					
60. Administrations- og kontorpersonale i offentlig virksomhed	3	3	12	17	38
61. Administrations- og kontorpersonale i privat virksomhed	28	19	42	107	136
62. Administrations- og kontorpersonale i øvrigt	6	3	15	12	24
63. Jernbane-, post-, politi- og toldfunktionærer	3	3	9	29	182
64. Andre tjenestemænd	15	8	17	40	83
65. Overordnet personale ved søtransport	14	5	2	4	19
7. LIBERALE ERHVERV					
70. Læger (selvstændige, praktiserende og overlæger)	—	—	—	—	2
71. Advokater	—	—	—	—	—
72. Tandlæger	2	—	—	1	1
73. Ingeniører og arkitekter (selvstændige)	2	—	—	—	3
74. Andre liberale erhverv	13	2	9	8	11
8. ANDRE ERHVERV					
80. Husassistenter o. l.	356	252	168	35	7
81. Lærlinge og elever	691	212	185	93	38
82. Folke- og invalidepensionister	1.753	145	131	58	33
83. Rentiers m. v.	71	35	62	98	114
84. Andre personer ude af erhverv	65	14	27	9	2
85. Andre uangivne erhverv	1.461	274	253	136	68
Tilsammen	5.781	1.426	2.056	2.301	3.455

ælt efter erhverv og ansat indkomst.

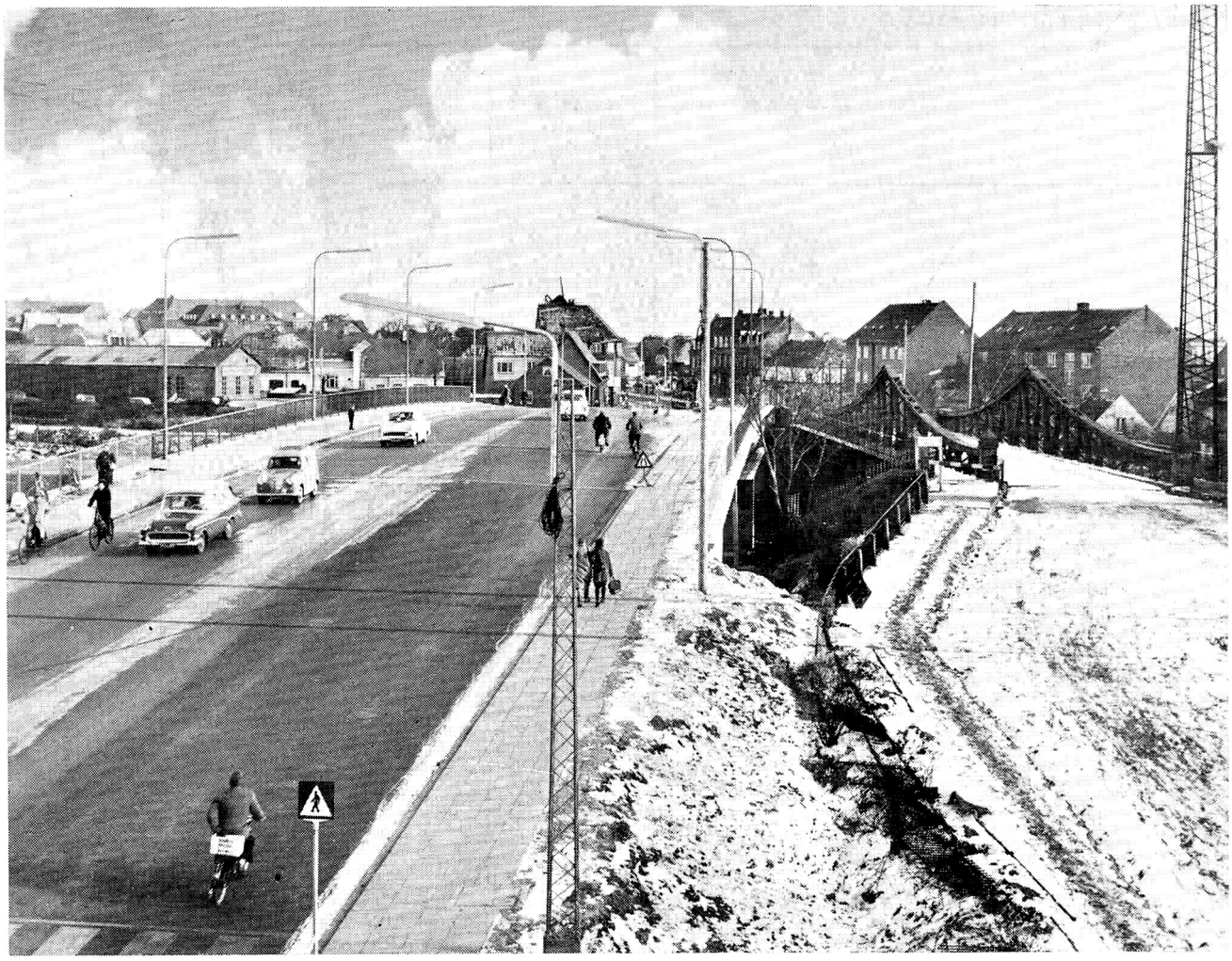
ndkomst					Skattepligtige i alt	Samlet indkomst 1.000 kr.	Gennemsnitlig ansat indkomst kr.	‰ af samtlige skattepligtige
10.000— 14.999	15.000— 19.999	20.000— 29.999	30.000— 49.999	50.000 og derover				
27	4	—	1	—	78	715,9	9.178	3,3
3	—	—	—	—	46	229,5	4.989	1,9
—	—	—	—	—	1	2,9	2.900	0,0
2	1	—	—	—	11	78,4	7.127	0,5
15	3	7	—	—	73	708,5	9.705	3,1
21	2	—	—	—	77	680,8	8.841	3,3
63	70	94	54	6	346	7.008,1	20.254	14,6
321	288	196	20	—	1.115	16.132,1	14.468	47,2
42	23	13	1	1	119	1.599,9	13.444	5,0
14	—	—	1	—	31	300,5	9.693	1,3
80	38	23	9	4	241	3.297,0	13.680	10,2
20	8	—	3	1	38	577,6	15.200	1,6
4	1	4	2	2	17	403,1	23.711	0,7
84	31	18	8	2	297	3.347,2	11.270	12,6
31	45	43	24	14	172	4.300,1	25.000	7,3
26	21	18	8	9	101	2.323,1	23.000	4,3
12	5	13	5	4	50	1.132,1	22.642	2,1
76	45	18	5	4	261	3.274,0	12.544	11,0
6	12	4	6	3	54	923,7	17.105	2,3
107	38	29	11	7	435	4.937,2	11.350	18,4
5	6	7	3	2	37	657,3	17.764	1,6
45	16	13	6	1	133	1.766,7	13.283	5,6
1	—	1	1	—	5	93,7	18.740	0,2
6	11	10	7	3	60	1.125,1	18.751	2,5
156	65	18	9	—	296	4.192,2	14.163	12,5
99	21	5	—	—	522	3.842,9	7.362	22,1
104	32	9	1	—	219	2.563,9	11.707	9,3
33	3	—	—	—	136	1.075,9	7.911	5,8
228	46	13	—	—	532	5.161,0	9.701	22,5
254	63	15	2	—	556	6.065,4	10.909	23,5
37	9	1	—	—	120	1.162,8	9.690	5,1
61	3	1	—	—	175	1.572,3	8.984	7,4
85	9	3	—	—	204	2.013,2	9.868	8,6
268	51	3	1	—	526	5.646,5	10.735	22,2
719	117	21	3	5	1.898	18.349,9	9.668	80,3
967	94	11	—	—	3.457	27.522,0	7.961	146,2
228	42	1	1	—	857	6.621,4	7.726	36,2
39	7	—	—	—	133	1.220,6	9.177	5,6
74	21	1	—	—	216	2.059,0	9.532	9,1
22	8	—	—	—	93	830,8	8.933	3,9
139	57	26	2	—	297	3.934,1	13.246	12,6
220	100	32	5	1	690	7.670,6	11.117	29,2
19	11	4	—	—	94	914,5	9.728	4,0
385	67	8	1	—	687	7.861,1	11.443	29,1
167	131	90	12	1	564	8.084,9	14.335	23,9
94	97	47	4	—	286	4.345,2	15.193	12,1
1	2	8	17	8	38	1.506,2	39.636	1,6
4	4	5	2	3	18	569,7	31.650	0,8
6	3	6	7	—	26	544,0	20.923	1,1
13	7	10	5	6	46	1.122,3	24.397	1,9
29	19	17	14	2	124	2.014,2	16.243	5,2
1	—	—	—	—	819	2.557,3	3.122	34,6
35	6	2	—	—	1.262	4.530,6	3.590	53,4
20	1	—	—	—	2.141	3.262,4	1.524	90,6
51	6	1	2	1	441	3.092,3	7.012	18,7
—	—	—	—	—	117	312,9	2.674	4,9
36	13	10	2	1	2.254	6.911,5	3.066	95,4
5.605	1.783	879	265	91	23.642	204.748,1	8.660	1.000,0

Erhvervsgrupper	Ans				
	0— 2.999	3.000— 3.999	4.000— 5.999	6.000— 7.999	8.000— 9.999
1. LANDBRUG. FISKERI M. V.					
10–12. Landbrugere, selvstændige	8	3	6	19	18
13. Landbrugsmedhjælpere	8	5	14	7	3
14. Arbejdere ved land- og skovbrug	—	—	—	—	—
15. Andre beskæftigede ved land- og skovbrug	4	—	—	3	2
16. Gartnere (selvstændige)	6	4	4	9	12
17. Gartnerimedhjælpere	6	1	3	12	24
18. Fiskeskippere (kutterejere)	14	5	9	16	18
19. Partfiskere	48	11	37	80	118
2. HÅNDVÆRK					
20. Håndværksmestre i næringsmiddelindustrien	2	—	9	7	10
21. Håndværksmestre i tekstilindustrien	2	—	2	7	7
22. Håndværksmestre i bygningsindustrien	10	3	9	16	29
23. Håndværksmestre i jern- og metalindustrien	—	1	3	1	6
24. Håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri	1	—	—	—	2
25. Håndværksmestre i andre erhverv	22	7	28	35	59
3. INDUSTRI, HANDEL OG TRANSPORT					
30. Direktører	3	—	2	2	4
31. Fabrikanter	5	2	1	1	5
32. Grosserere	1	1	—	2	3
33. Købmænd og detailhandlende m. v.	12	5	18	25	46
34. Handlende med manufaktur	4	2	5	5	7
35. Andre handlende	35	14	35	58	75
36. Hotelejere og restauratører	—	—	—	6	4
37. Vognmænd o. l.	4	2	3	15	25
38. Entreprenører	—	—	—	2	2
39. Fiskeeksportører	8	2	3	2	6
4. FUNKTIONÆRER					
40. Tekniske funktionærer	2	—	4	6	31
41. Butikspersonale	81	48	83	116	97
42. Repræsentanter	9	3	7	16	23
43. Tjenere	6	6	15	18	20
44. Underordnet personale ved søtransport *)	32	8	11	23	29
45. Andre funktionærer	22	16	27	47	94
5. ARBEJDERE					
50. Bagersvende	6	—	5	11	40
51. Murersvende	8	3	8	16	49
52. Snedkersvende	11	4	9	14	47
53. Smede- og maskinarbejdere	12	5	15	29	77
54. Svende og øvrige faglærte arbejdere	116	44	113	194	407
55. Arbejdsmænd	353	149	352	480	820
56. Chauffører, kuske og bude	143	50	44	63	166
57. Havnearbejdere	11	5	3	13	34
58. Fiskepakkere	7	2	11	19	51
59. Arbejdere ved andre erhverv baseret på fiskeri	10	2	10	9	19
6. TJENESTEMÆND SAMT KONTORPERSONALE					
60. Administrations- og kontorpersonale i offentlig virksomhed	4	3	5	12	41
61. Administrations- og kontorpersonale i privat virksomhed	20	16	29	92	122
62. Administrations- og kontorpersonale i øvrigt	1	1	8	13	19
63. Jernbane-, post-, politi- og toldfunktionærer	1	3	6	22	126
64. Andre tjenestemænd	13	8	12	17	40
65. Overordnet personale ved søtransport *)	5	—	—	7	13
7. LIBERALE ERHVERV					
70. Læger (selvstændige, praktiserende og overlæger)	—	—	—	2	—
71. Advokater	—	—	—	—	—
72. Tandlæger	1	—	—	1	2
73. Ingeniører og arkitekter (selvstændige)	3	—	2	—	—
74. Andre liberale erhverv	13	5	10	2	12
8. ANDRE ERHVERV					
80. Husassistenter o. l.	304	244	212	58	9
81. Lærlinge og elever	713	272	188	85	45
82. Folke- og invalidepensionister	1.504	187	197	96	37
83. Rentiers m. v.	45	23	64	101	132
84. Andre personer ude af erhverv	68	6	19	12	3
85. Andre uangivne erhverv	1.371	306	309	202	95
Tilsammen	5.098	1.487	1.969	2.126	3.185

*) Excl. søfolk under sømandsbeskatning.

ælt efter erhverv og ansat indkomst.

ndkomst					Skattepligtige i alt	Samlet indkomst 1.000 kr.	Gennemsnitlig ansat indkomst kr.	‰ af samtlige skattepligtige
10.000— 14.999	15.000— 19.999	20.000— 29.999	30.000— 49.999	50.000 og derover				
24	8	1	—	2	89	896,7	10.075	3,8
3	—	—	—	—	40	211,1	5.277	1,7
1	—	—	—	—	1	10,4	10.400	0,0
5	—	1	—	—	15	130,4	8.693	0,6
26	6	5	—	—	72	753,0	10.458	3,1
30	4	—	—	—	80	743,9	9.298	3,4
77	72	93	29	4	337	6.155,0	18.264	14,3
352	284	199	38	—	1.167	17.197,9	14.736	49,6
46	18	23	2	1	118	1.761,1	14.924	5,0
10	1	1	—	—	30	288,3	9.610	1,3
65	49	37	12	5	235	3.721,1	15 834	10,0
9	13	5	1	—	39	583,2	14.953	1,7
2	2	4	1	3	15	411,8	27.453	0,6
84	31	17	10	1	294	3.356,3	11.415	12,5
32	40	40	40	18	181	4.932,8	27.253	7,7
20	12	31	10	12	99	2.569,0	25.949	4,2
13	8	6	9	5	48	1.176,6	24.512	2,0
66	51	20	10	5	258	3.538,9	13.716	11,0
4	10	7	7	2	53	916,9	17.300	2,3
130	36	24	23	14	444	5.999,3	13.511	18,9
4	5	8	5	2	34	748,4	22.011	1,4
43	19	12	9	2	134	1.987,9	14.835	5.7
1	1	—	—	—	6	64,9	10.816	0,3
10	8	6	8	6	59	1.264,1	21.425	2,5
130	88	35	9	—	305	4.627,3	15.171	13,0
114	33	8	1	—	581	4.539,1	7.812	24,7
107	43	18	4	—	230	2.976,6	12.941	9,8
30	4	2	—	—	101	888,5	8.797	4,3
80	11	2	—	—	196	1.744,0	8.897	8,3
241	106	22	3	—	578	6.739,7	11.660	24,6
44	11	1	—	—	118	1.202,7	10.192	5,0
92	16	2	1	—	195	2.084,3	10.688	8,3
121	16	5	—	—	227	2.429,8	10.703	9,6
292	55	19	—	—	504	5.881,7	11.670	21,4
853	183	34	3	4	1.951	20.399,6	10.455	82,9
1.155	194	15	1	—	3.519	30.899,3	8.780	149,6
295	63	4	1	—	829	7.319,7	8.829	35,2
57	13	2	—	—	138	1.369,3	9.922	5,9
94	27	2	—	—	213	2.299,7	10.796	9,1
43	12	—	—	—	105	1.030,0	9.809	4,5
129	75	30	5	—	304	4.243,6	13.959	12,9
250	108	52	6	—	695	8.369,7	12.042	29,5
29	13	6	1	—	91	1.063,2	11.683	3,9
444	74	19	1	—	696	8.386,3	12.049	29,6
202	136	120	23	1	572	9.102,0	15.912	24,3
41	24	9	1	—	100	1.338,7	13.387	4,2
1	3	8	19	7	40	1.537,3	38.432	1,7
2	4	6	4	4	20	681,7	34.085	0,9
1	2	5	8	1	21	563,7	26.842	0,9
22	18	12	9	4	70	1.501,1	21.444	3,0
28	25	18	16	3	132	2.178,0	16.500	5,6
3	—	—	—	—	830	2.902,2	3.496	35,3
45	9	4	—	—	1.361	5.017,1	3.686	57,8
29	1	—	—	—	2.051	4.424,2	2.157	87,2
62	8	1	2	1	439	3.404,9	7.756	18,6
2	—	—	—	—	110	298,4	2.712	4,7
42	13	9	5	4	2.356	8.211,8	3.485	100,1
6.137	2.066	1.010	337	111	23.526	219.074,2	9.312	1.000,0

Den nye gadeforbindelse mellem østerbyen og vesterbyen

FRODESGADEBROEN

Den nye bro umiddelbart efter, at den er åbnet for trafik den 21. december 1960. I billedets højre side ses det gamle broanlæg, der blev udført i 1903 og nu er under nedrivning. Broen fører hovedvej A 1 over den nordlige ende af stationsterrænet. Den gamle bro havde en kørebanebredde på 5,5 m og 2 fortove à 1,6 m. Den nye bro har en 15 m bred kørebane og 2 fortove à 3,0 m. Arbejdet, der incl. regulering af til de tilstødende gadestrækninger er kalkuleret til 3 millioner kroner, udføres som vejfondsarbejde med 85 % tilskud af motorafgifterne og forventes afsluttet i løbet af sommeren 1961. Under den nye bro er tilstrækkelig fri højde til elektrificering af jernbanen, og blandt andet som følge heraf er den nye kørebanemidte løftet 1,18 m i forhold til den gamle.

Selve brokonstruktionen er detailprojekteret af Danske Statsbaner og udført af entreprenørfirmaet Ove Schrøder & Karl Hansen, Esbjerg, medens det samlede vejanlæg i øvrigt er projekteret og udført af stadsingeniøren i Esbjerg.

Under den vestlige brorampe er der indrettet offentligt beskyttelsesrum med plads til 800 personer. Beskyttelsesrummet er som flere af de øvrige offentlige beskyttelsesrum lejet ud og benyttes for tiden som automobillager.